53

Государственная Библиотека СССР им. В. И. Ленина

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Кіиранди 13 декабрь 1959 шу № 100 (2412) Мах 20 кеп.

Кхойттлагіа Грозненски городской партийни конференци

СЕЛХАН СТАЛИНСКИ РАЙОНЕРЧА В. И. ЛЕНИНА ЦІЕРАХЧА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦЕ XIII ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ ХЬАЙИЙЛЛАЙ. ПАРТЕ ГОРКОМО ОТЧЕТНИ ХАНА БАЬЧА БАЛХАХ ДОКЛАД ЙИР ГОРКОМА ХЬАЛХАРЧА СЕКРЕТАРА НОВ. Е. Н. ЗОТОВА. ПРЕНЕЕХ КЪАМАЬЛАШ ДИР 19 САГО.

ТАХАН ДІАХО ШИЙ БОЛХ БЕШ Я КОНФЕРЕНЦИ.

ХАННАХЬА КИЙЧО Е ЮРТБОАХАМА БІАЬСТАН БАЛХАШТА

Біаьстанара юрта боахама балхаш ший ханнахьа а агротехнико маяххара а кхоачашдаро ялат а кхы діайийна культураш а дика хьувнъаю. Цо торо хулийт ворхІ шерара план ханал хьалха кхоачашъяра а шерра коммунизм хьалъяра а хьакъехьа Коммунистически парте вай мехкарча кьахьегамхошта хьалхашка оттадаь сий дола денхараш дика кхоачашде.

Из бехнтокхамера денхар толамца кхоачашдар мел бокхха лоархІам болаш да дика кхета а деш, 22-ча декабре хургйолча ССКП ЦК Пленума сийна социалистически яхь а лаьца, біаьстанерча юртбоахама балхашта дика кийчо яра вай республикера колхозникаш, совхозий болхлойн, берригa юртбоахама специалисташ тІахьийхаб Гудермесски районерча «Гудермесскийн» «Дружбеи» яхача совхозий болхлошеи специалисташеи.

ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна шоаш а докхий социалистически денхараш тІа а ийца, уж толамца кхоачашдеш боахк Гудермесски района кьахьегамхой. «Гудермесский» яхача совхозе планах 30 трактор тоае езача хІанзалехьа 25 трактор тоаяь яьнкхий. «Дружба» яхача совхоза механизатораша хІанзалехьа ткъаьннеи совгІа трактор тоаяьй. Тракторашта тІехьаювзача машинашта ремонт яра хьалха латт нн. Куприенкан, Бикусовеи бригадаш.

Гудермесски районерча совхозий коллективаша бьча тІахьехамах хургйолча ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна социалистически яхь а лаьца, біаьсти де дезача балхашта кийчо еш вай республике мел йола совхоз а колхоз а я. Тракторашт тоаяра болх укх шера соахкарчул дукха а дикагІа лел. Соахка укх хана тоаяь хинначул 170 трактор, е 13 процент дукхагІа тоаяьй укх шера.

Біаьсти де дезача балхашта кийчо яра дика толамаш даьха райснаш, совхозаш духха я. 10-ча декабре Курчалоевски районо 154 проценти, Гудермесски районо 140 проценти, Ачхой-Мартановски районо 107 проценти, Маг.албика районо 102 проценти кхоачашъяьй 4-ча квартала тракторашт тоаяра планаш.

ССКП ЦК-а Пленума сийна ше тІаийца социалистически денхараш толамца кхоачашдеш йоалл Грозненски РТС а. Цо йиьлагІча квартале 37 трактор тоае езача 8-ча декабре 22 трактор тоаяьй.

Иштта, Пленума сийна 22-ча декабре планах лаьрхІачул совгІа 3 трактора ремонт е аьнна денхар тІа а ийца, дика кьахьегаш боахк Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза кьахьегамхой а. 10-ча декабре цар тоае езача 25 тракторах 18 тоаяьй. Цига моторашт тоадеча цаі-ах а кхы совгІа а нормаш кхоачашъеш, дика болх беш ба слесараш Головченкон, Герян, денна ший нормаш тІехнхоачашъю токара Яхььяева. ХІаьта сеялкаш, нохараш, культиваторашт, кхыйолаг тІехьаювза машинаш бокъонца тоаяь яьннай цигарча ялх тракторки бригадах йиъ.

Цу тайпара, Гудермесски районо кьахьегамхой а юртбоахама специалистий а тІахьехамах ССКП ЦК Пленума сийна докхий социалистически денхараш тІа а ийца, уж кхоачашдеш кхы дукха колхозийн совхозийн коллективаш я.

Цхьабакъда, иштта шаьра а дика а лелац массанахьа а біаьстан балхашта кийчо елга. Цу белха юкъе дукхха кхоачамбоацараш долаш моттигаш а я. Масала, корехи наІарехи хийцца мух чухьекхача «Джалкински» совхоза машинаш тоаеча мастерскешка шелденнача кулгий пІелгаш хьалнийс ца луш шийла я. Машинаш тоаяра эша инструмент а оатхалгаш а кхоачамболаш яц. Лоадамбоацаш йола оатхалаш ца тоъар бахьан долаш, 10 дийнахь тоаяь яла езача трактороторо тоаеш 37 ди дезькхад. Машинашта ремонт е йолаеннача хана денз 1 декабре кхаччалца мотораш тоадеча цехе цхьа мотор мара тоєбьбаб. 4-ча квартала планах ремонт е езараш 40 трактор яле, цхьоалагІча декабре тоаяь яьнкараш 12 трактор я, царех 2 мара совхоза мастерске тоаяьяц. ВорхІ бригадана машинаш тоае оттаяь план, шин бригадана мара йий ховш яц.

Наурски районерча «Октября 40 шу» яхача колхозе діаде кийчдаь фу хІанз а ц.ендаь дац, ремонт яь яьнна цхьайола сеялкаш пружинаш доацаш, кхыйола машинаш цхьацца хІамаш эшаш я, хІаьта тоаяь машинаш д.оттаяь латта моттиг уж мукх а йиаь талха мегаш во я.

Тракторашт тоаяра балхаш во лел 10-ча декабре 4-ча квартала планаш 12 процент мара кхоачаш ца яьча Первомайски районе, 31 процент мара кхоачаш ца яьча Советскин Шелковскойн районашка, 48 процент мара кхоачаш ца яьча Наьсарен районе.

МоллагІа а болх ханнахьа дика чакхбалар Іалашду дикача планаца из в.ашагІболларои из кхоачашбе цунна лартІа доал дарои. Планаш оттаяр пайдана дац уж берригача кьахьегамхошта дика йовзаш а, уж кхоачашъе хІара дийнахь ший фу де деза ховш хІара болхло а ца хуле. «Джалкински» совхоза болх телхаб, цо ше оттаяь планаш кьахьегамхошка діа а ца йовзийташ, стола яьшкашка йоадаяьндаь, планаш формаьльно оттаяь хиннадаь.

Біаьсти де дезача балхашта кийчо е аьнна ССКП ЦК Пленума сийна тІаийца социалистически денхараш кхоачашдара оарцагІабаха беза совхозий а колхозий а берригa коммунисташ, комсомольцаш, активисташ, кулгалхой. Біаьсти ше болх бергболча трактора, машина ремонт еча бокъонца дакъа лоацаш хила веза хІара тракторист, прицепщик, сеяльщик. Ремонт еча бригадашта мел эша оатхалаш леха ца езаш массайолча бригаде хила еза. Агитатораша лакха лоаттабе беза мехка арарча а чурча а гІулакхех къахьегамхой діанхетабеш бола кхетама болх. Масса а хана болх беш хила деза пенгазеташ, молния яха газеташ. Беча балхах а хьалхашка латтача денхарех а механизатораш діанхетабеш собранеш а еш, критикаца балха юкъера кхоачамбоацараш діадаха деза.

Къаьстта уйла тІаяхийта еза біаьстан балхашта эша кадраш кийчьяра, діадув фу дика кийчдара а, кхашка удобреш яхкара а.

Толамца кхоачашдергда вай ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна тІаийца социалистически денхараш!

ЦІи хезача шозза Советски Союза Турпал волча летчика-испытателa В. К. Коккинаке экипажо керда рекордни толам баьккхаб «ИЛ-18» яхача турбовинтови двигателаш йоахкача самолетаца. Самолета чу 20 тонн коммерчески мухь тІа а билла 12 эзар метр лакха урагІбихьаб цо. Иззал боккха толам баьккхабац дунентІарча цхьанна а турбовинтови самолето.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) :В. К. Коккинаки, Э. Н. Кузнецов, В. Ф. Воскресенский, И. С. Силиминов, П. К. Коккинаки.

Е. Халдея сурт. ТАСС фотохроника.

ССКП ЦК ПЛЕНУМА СИЙНА

Кхы а дукхагІа кхоергъя оаха электроэнерги

Электрически энерги кхояра ССКП ЦК дайта письмо чІоагІа дегаш раьза хинна тІаийцар Грозненча химически завода коллективо. Совнархоза предприяташта юкъе хьалхара моттиг йоахаш хьаенача цу коллектива 1958-ча шера 4-ча квартале денз Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советеи діа-юха тела ЦІе байраях тийннай.

Укх деношка заводе хиннача митинге укх шера кхоалагІча квартале электроэнерги кхоярa дика къахьегарах цІаькха а елар завода из байраях. Ялх миллионал тІех киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй 3-ча квартале завода болхлоша планал совгІа. Цул совгІа, низа коэффициент планах 0,82 йолча 0,94-нега діа а кхоачаяьй цар. ХІаьта технологически процессаш кердаяхарах, цехашка гІолла сердала потокаш цІанийсъярах, электрооборудовани тийнна лелаергйолаш керда схемаш вІашагІйохкарах, иштта кхыдола гІулаккхаш чакхдахарах вІаштІехьадаьннад укх шера 19 миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхое.

Иззала электроэнерги кхое вІаштІехьадаларо кьахьокх цІахо а из кхояра заводе дукхха торонаш йолга. Электроэнерги кхояра доккхий толамаш даьхад цхьайолча цехаша.

Укх шера духхьала 3-ча квартале оборудоване овсарал лакхъярах, иштта кхыдола балхаш чакхдахарах № 7 йолча цеха коллективо 1,5 миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй. 3500 киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй цу квартале № 17-18 йолча цехо а. Цхьабакъда, ала дезаш ца цу цехашка а йолаш йола еррига торонаш электроэнерги кхояра оарцагІа ца яьхалга. № 7 йолча цехе болх беш йола компрессорни установкаш юта а юташ мукъа латтача установкаш тІа цкъаза болх бора болхлоша. хІаьта электроэнерги дукхагІа а йовра. Из установка хувца массаза хувц 600 киловатт-сахьат электроэнерги йов.

Ерригача заводе электроэнерги дукхха кхояьяле а цу гІулакха во терко ю цхьайолча цехашка. Къаьстта во латт из гІулакх № 8-31 йолча цехе. Электроэнерги кхояра е планаш а оттаяьяц е кхы цхьаккха гІулакх а дальац цеха кулгалхоша.

Технологически режимаш телхаяр, оборудованега бизза болх ца байтар, агрегаташ йохаш хилар бахьан долаш дукха йов электроэнерги.

ВорхІ шерарча планах арахецача валови продукце объем соахкарчул ялхаззеи ахаззеи, хІаьта электрооборудоване низ кхоззеи дукхагІа хуртба. Арахецача продукце объем тІакхетарца цхьана электроэнерги кхояра къовсам лоаттабе беза, хІана аьча кхояьча хІара процент электроэнерге цхьан шера завода дукхха миллионаш сома пайда лу.

Ханнахьеи дикеи еррига электрооборудовани торонаш оаха, йоах электроцехе электроэнергетикал болх беш волча нов. Волкова. Цо а дикка торо хулийтаргъя электроэнерги кхое.

Заводе лаьрхІад коара электрически сердало хьалсогаши діайоаеш хургйолаш вІаштІехьаяккха.

Діахо йодача хана а электрически энерги кхояра заводе вІашагІъеллача комиссе тайп-тайпара гІулакхаш чакхдахьад. Хіара цех денхарийла я ше электроэнерги кхояра даьха толамаш чІоагІде меттеп діахо а кердадараш даха.

ССКП ЦК письмо тІа белгалдаькхха гІулакх—электроэнерги кхояр партийни, боахама, профсоюзни, комсомольски организацей керттера денхар долга дика кхетаду химически завода болхлоша.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

ЭЛЕКТРОЭНЕРГИ КХОЯРА

Шерра-шера вай мехка парте а правительствас а энергетикаш тІахьех электрически энерги кхоеши, хІаьта мощноста коэффициент лакхъеши дола наькъаш лахара.

ССКП ЦК-а арадаькхха «Халкъа боахаме электрически энерги кхоярах» дола письмо дувцача дакъа лаьцар тарно-мебельни комбината ерригача энергоцеха коллективо.

Діахо из кхояра дукха тайп-тайпара рационализаторски предложенеш тийннай энергетикаша. Царех цхьаяраш хІанзале балха юкъе кхийлай.

ХІанз чІоагІагІа низ бола двигателаш діа а йоахаш, кІезигга низ болча двигателашца уж хувцаш ба энергетикаш. Уж двигателаш хийцачул тІехьагІа шера 50.000 киловатт-сахьат гаргга электроэнерги кхое вІаштІехьадаргда хьалтехьа. Цул совгІа трансформаторашта ший ханнахьа переключени еш хилча а шера 20.000 киловатт-сахьат электрически энерги кхоертъя цар.

Укх діабахача 11 бетта тарно-мебельни комбината энергоцеха коллективо 94400 киловатт-сахьат электроэнерги кхоьяй.

ССКП ЦК-а арадаькхача письмо хьажъехьа беседаш яьй цехе. Уж беседаш яьчул тІехьагІа электроэнерги кхояра чІоагІа терко ю дежурнеш болча электромонтераша. Масала, бийеннна болх беш йолча смено делкъийна перерыв хулача хана цхьацца йолча моттигашкара йозго сердало діа а йоаеш, духхьал хІама дуачеи, станокаш тоаечеи мара ток йоагаергйоацаш предложени юкъейоалаяьй электромонтера нов. Кусяка.

Цехера юкъара сердало лох а йолийташ массайолча станокашта моттигера сердало оттае предложени елар электромонтера нов. Федорченкос. Электроэнерги кхы а дукхагІа кхоергъяр, нагахьа санна цу тайпарча гІулакхха эшаш йола арматура, турбаш, аьшка саьрг, кхыйола материалаш а хуларе.

Массайолча цехашка электроэнерги кхоярах дола тІахьехамаш тІадола лозунгаш плакагаши доахк хьалтеха. Доккхача лоархІамера гІулакх да ССКП ЦК-а арадаькхха письмо. Цунухьа, діахо йодача хана берригa низ тІа а бахийта кхы а дукхагІа электроэнерги кхоертъя оаха, йоах тарно-мебельни комбината коллективо.

А. КИВА,
тарно-мебельни комбината энергоцеха начальник.

Доккхий толамаш доах доярка ша

Сунженски района «Победа» яхача колхоза № 1 йолча шурий-товарни фермерча доярка Богдашкина Марияс дукха шура яьккхай хІара беттача Іаттагара. Укх шера ше тІаийца социалистически денхараш тІехдика кхоачашдаьд цо, вешта аьлча, шера 2600 килограмм шура яккха езача 11 бетта 2624 килограмм шура яьккхай, декабрь бетта 11 дийнахьа 54 килограмм кхы а яьккхай.

— Кастта хургйола ССКП ЦК-а Пленум хьаеллача денга шерра социалистически яхь а йоаржаяь хІара бетташ болча Іаттагара 2700 килограмм шура йоаккхаргъя аз, — йоах нов. Богдашкинас.

Пхи шу совгІа ха я Мария ферме балха йола. ЧІоагІа дукха безабеннаб цунна ший болх. Ше дика болх баь ца Іеш доккха новкъостал ду цо ший новкъосташта. Йоккхагіа йола доярка я Мария. Ший ханнахьа доакъар дуллий а, хий меладой а, иштта кхы гІулакхаш доаханна дой а хьеж из.

Дуккха пайдане хьехамаш тел Богдашкинас ший новкъосташта. Йоккхагіа йолча доярка яхар де кийча хул комсомольско-кагирхой коллектив. Пхе шера доярка лла болх беш дика дайзад цунна хьайбашкара дукхагІа шура яккхара керттера дола наькъаш.

ДіаІахача шера ворхІ класс яьккхачул тІехьагІа ферме балха ера комсомолка Апаликова Валентина. ЧІоагІа новкъостал дир Марияс Валентинайна. Дукха къахьийтача къонача доярка хьалхарча шера а доккхий толамаш даьхад. 11 бетта 2552 килограмм шура яьккхай цо.

Дикача совгІаташца накъа болх уж ССКП ЦК-а Пленума.

Н. ГОЛОВИНА,
колхоза зоотехник.

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

ТЕКСТИЛЬНИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ДІАХО ТОАЯРА ДЕ ДЕЗАРЕХ

ССКП ЦК июньски Пленума решенега хьежжа, ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои дийцад текстильни промышленность діахо тоаяра де дезача гІулакхий дош. Цу лелаш бьча соцам тІа белгалдоах текстильни промышленноста болхлоша производственни низехи бедалахи дикагІа пайда эцаш хилар, промышленноста технологи тоаеш хилар, продукци арахецара планаш кхоачаш а тІехьхоачаш а еш хилар, дикагІа а, тайпаш дукхагІа долаш а кІадаш хьалеш хилар. Цунца цхьана соцам тІа белгалдаькхад, текстильни промышленносто хІанз а бахача наха тІа-тІа дукхагІа эшаш дола меланжеви, ворсови, жаккардови, иштта дукхха кхы тайпара а кІадаш маэшпара арахецаш ца хилар, тІехнахьа а чухнахьа а дувхаду пазата барзкъаш кхоачам хиллал деш ца хилар, хІаьта иштта берий пазаташ а кхоачам хиллал еш ца хилар. Дикалга диллача а бесашка диллача а діахо йолача хана тоаеде дезаш кІадаши хьдаь пазата барзкъаши дукха да.

ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои союзни республикай компартей ЦК-аш а, Министрий Советаш а, совнархозаш а денхарийла яьй, ССКП XXI съездо чІоагІъяь йолча, 1959-1965-ча шерашкахь СССР халкъа боахам дегІабоалабара йолча контрольни цифрашка хьежжа, 1965-ча шера хьаеш йола хІамаш укх боараме дукхагІа хулийтарга Іалаще: боамбех деш дола кІадаш — 7.700—8000 миллион метрга, зипаш — 500 миллион метрга, ленах деш дола кІадаш —635 миллион метрга, даьреш — 1,485 миллион метрга кхоачадеш, хьадаь пазата барзкъаш — 940 миллион барзкъага кхоачадеш пазаташ — 1,250 миллион парага кхоачаеш.

Текстильни товаранца дикагІа нах Іалашбар духьа тайпашта онда дукхагІа хилийта а кхы дикагІа е а лаьрхІад хьаеш йола хІамаш, лерхІаш да боси сурти хоза дола керда тайпа кІадаш хьаделга мамогта шерде а могаде а; натуральнии химически хьоасаш вІашагІ а детташ хьаеш йола текстильни хІамаш дукхагІа арахеца; къаьстта ший тайпара химически болх а беш хьадеш дола кІадаш дуккха арахецара эшараш делга; 1960-ча шера денз, кІезига долхаш а, хеба ца луш а уж хурцолча тайпара костюмий, меланжеви, беса арташ, сорочкай штапелий кІадаш, плащаш еш дола хий чаях ца доалийта кІадаш хьаделга, хІаьта 1963-ча шера денз кхалнаьха кочамашта деш дола деррига штапельни кІадаш кІезига долхаш а, хеба ца луш а, хІаьта зипаш неца латаргбоацаш а делга.

Соцам тІа белгалдаькхха да ворхІ шера чухь укх боарамашца дукхагІа хьаде:

боамбех хьадеш дола требении меланжевии кІадаш, басхамаш, исхалеш, тІера барзкъаш ду замшаи вельветонеи маьшеи тайпарара кІадаш,— 1,6—1,9-зза, вельветайн ах бархатеи тайпарара ворсови кІадаш — 3,8—4-зза дукхагІа;

искусственнии синтетически хьоасаех деш дола цаьреш — 1,8-зза, цу даьхъе штапела хьоасех деш дола костюмаш еш дараш — 4,1-ззеи, ворсови — 3,2-зза, барзкъашта чудетташ дараш — 3—3,6-зза дукхагІа;

камвольни зипаш 2-зза дукхагІа; диткъа, чухь дувхаду пазата барзкъаш — 5-зза, зипехи ах зипехи деш дола тІехнахьа дувхаду барзкъаш — 3,5—4-зза дукхагІа, хІаьта капрона хьоасах еш йола эластични пазаташ а дукхагІа ергьа;

химически хьоасех искусственни элтараши объем йолаш долча синтетически аьхангех барзкъеи дуккха хьаделга вІаштІехьадоаккхалда;

фильтровальнии прокладочни иштта кхычеи технически хІамашта а, хІаьта иштта искусственни нахьараш, декоративни а бахача метте эшаш йола кхы тайпа а хІамаш хьаярна а хьувзанза йола текстильни материалаш хьаелга вІаштІехьадоаккхалда.

1952—1958-ча шерашкахьа кхийца хинначул 2,8-зза дукхагІа ахча хеп укх ворхІ шера текстильни промышленность дегІайоалаярна: болх бе иоладолийтаргда 7,7 миллион тай хьувза йоачІинг, е 1952—1958-ча шерашкарчул 4,5-зза дукхагІа, болх бе йолалургьи 157 эзар кІада ду станок — хьалха діадахача ворхІ шерарчул 3,1-зза дукхагІа.

ССКП ЦК-аи СССР Министрий Советои союзни республикай компартей ЦК-аши Министрий Советаши, парте крайкомаши, обкомаши, крайисполкомаши, облисполкомаши, совнархозаши денхарийла яьй текстильни промышленность дегІайоалаярна хьахийца ахча а кхы йола материальни торонаш а керттерча даькъе болх бе йолалургйолча гІишлошка ахийта, текстильни предприятеш лоацача хана шин-кхаь шерал дукхагІа гоа ца еш — яь йистеюврйола гІулакх де, болх беш йола текстильни предприятеш эргаяьха тоаелгеи шерьелгеи шерагІа доаржаде, аьнна.

Соцам тІа белгалдаьхал текстильни промышленносте кегца техника юкъейоалаярна, прогрессивни технологи юкъеозара, балха процессашта механизации автоматизации яра, къаьнара оборудовани кердачунца, дукхагІа балха овсарал йолаши малогабаритни йолчунца хувцара, болх беш йолча оборудованена комплексни молернизаци яра даькъе де деза гІулакхаш. Боамбех кІадаш деш йолча промышленносте дика тай озаш йолча приборашца Іалашъяь кІада ду машинаш 93 процентагеи кІада ду автоматически машинаш 75 процентагеи кхоачаргйолаш гІулакх це лаьрхІаг 1965-ча шера, царца шийсдаь аьлча, уж проценташ зипаш деча 69-и 90-и ленах кІадаш деча промышленносте — 65-и 96-и хургда.

ВорхІ шера чухь предприятешкарча новкъостал деш деча а халача а балхашта, фабрикай чурча транспорта механизаци е, отделочни производство хадданза йола процессаши хьадаьчул тІехьагІа юха нийсде ца дезаш тай даіари шерра юкъедоаладе, лоацача хана оалхаш, аьханг даІа, искусственни хьоасай жгутах шийх штапельни лента ду технологи е лерхІ; тай доІача а кІада деча а производстве тай тедалуш хилар шозза-кхозза кІезигагІа доацаш лохде лерхІ.

Текстильни промышленноста предприятеш хІанзарча технологически оборудованеца Іалашъе лерхІаш постановлене тІа оттадаьд 1965 шера 1958 шера хийцачул прядильни машинаш 7-ззеи ткацки станокаш 3,1-ззеи дукхагІа арахеца.

Текстильни машинаш хьаеш, хІанз болх беш йола заводаш шерье, уж дикагІа хургйолаш тоае, иштта йола керда заводаш хьае, металл тедача универсальнии специальнии оборудованеца уж Іалашъе, текстильни промышленноста эша машинаш, станокаш, агрегаташ, дикагІа хьае, машинаш ю Іилма-тохкамен конструкторскии базаш шерье гІулакхаш вІаштІехьадаьхад. 1952-1958 шерашка хинначул семилетке текстильнии ейгеи машинаш хьаеча діайохийта капиталовложенеш 3,5-зза дукхагІа хургья.

Текстильни промышленноста эша йоккха балха овсарле йола керда станокаш, машинаш, аппараташ, агрегаташ арахеца производствои, централизовании порядках оборудованена модернизаци яра эша типовой узлаш а оатхалаш а, хІаьта иштта подсобни, новкъостал дара балхашта механизаци ю средствеш арахецилгеи вІаштІехьадаккха денхарийла ба машинаш хьаю болхлой.

КІадаш деча новкъостал ду материалаш лоархІам боллаш дикагІа хилийта, пластмассай, синтетически кІувний, сплавний керда тайпаш уж материалаш хьаеча дукхагІа юкъедоаладе, кІадаш хьадеча новкъостал ду материалаш ю предприятеш дикагІа тоае а хІанзарча оборудованеца уж предприятеш Іалашъе а гІулакхаш оттадаьд. Узбекски ССР-а, Казахски ССР-а, Азербайджански ССР-а, Киргизски ССР-а, Таджикски ССР-а, Армянски ССР-а, Туркменски ССР-а компарте ЦК-аштеи, Министрий Советаштеи, СССР-а юрта боахама Министерствонеи тІадиллад боамби-бедали боамби хьоасеи дикагІа хургбола, селекционни болх пербергбола,хьоаса а кІада а дикагІа хургдола, керда, чІоагІа хьувкъача боамбе тайпаш дІадувргдола гІулакхаш чакхдаха.

Союзни республикай Министрий Советаши СССР-а юрта боахама Министерствои денхарийла я тха, лендолгунец, кІомал, жут, кенаф дукхагІа а дикагІа а доаккхарцола гІулакхаш чакхдаха, чилла-бедал дукхагІа а дикагІа а йоаккхаргйола гІулакхаш оттадеи уж чакхдахеи денхарийла я уж, эггара хьалхарча арГІанна чиллаш кІай бурилгаш хула чилла бу нІаний дукхагІа деба а деш.

СССР-а Госплан, СССР-а Министрий Совета Паччахьалкхен комитет, РСФСР-а Министрий Совет, Украински ССР-а Министрий Совет, Белорусски ССР-а Министрий Совет, Казахски ССР-а Министрий Совет, Эстонски ССР-а Министрий Совет, совнархозаш денхарийла я:

искусственнии синтетическии хьоаса чІоагІа дикагІа хьабелга вІаштІехьадаккха, хьоаса чІоагІа а мабоагІара а хургболш, хьоасана а хьийзача тьна а дуккхача тайпара басараш цергдолаш, матированни висхозни а беІа капронови штапельни а хьоаса дукхагІа арахецаргболаш, хІаьта иштта синтетически хьоасай ассортимент шерагІа хургйолаш тІулакх де;

тестильни хьоасанеи кІадаштеи ду басараш дика, чІоагІа, кхоачам хиллал дукха арахецилгІа вІаштІехьадаккха.

Текстильни производства хьакъехьа ду Іилма тохкамаш діахо а дегІадоаладе лерхІаш текстильни промышленноста комплексни Іилма-тохкама институташи предприятешка Іилма-тохкама лаборатореши яхка аьнна союзни республикай Министрий Советашеи совнархозашеи яь предложенеш тІаийцай.

СССР-а Госплана, СССР-а лакхерча а юкъерча специальни а дешара Министерствона, союзни республикай Министрий Советаштa тІадиллад укх гарггарча шерашка къаьстта машиний конструкцеш еши технологически процессашта автоматизаци еши йолча кадрашца а еш, текстильни промышленность кадрашца йиззa Іалашъергйолаш, текстильни промышленностаи текстильни машинаш ечеи инженерни кадраш мел эш хьажа, хІаьта иштта вузий аспирантуреи Іилма-тохкама институташкеи гІолла Іилма кадраш дукхагІа кийчъе а.

ССКП ЦК-аси СССР-а Министрий Советои союзни республикай Министрий Советаш а совнархозаш а денхарийла яьй текстильни промышленноста болх беш йолча предприятешка къахьегама хьал, производственни санитари, болх беш кхерамах лоравалара техника дикагІа тоае, эггара дикагІа йолча вентиляционни сердала техникаш оборудованеца уж предприятеш Іалашъе.

ВорхІ шера чухь текстильни промышленноста еррига болх беш йола предприятеш вентиляционни установкашца Іалашъе, 1965 шу тІаккхоачаш хлопчатобумажни промышленноста предприятеш йовхал-шелал а фо тІаьда-декъа хилар а автоматически нийсде эшача установкашца Іалашъелга йистедаккха, 1961 шера денз кІада деча фабрикай помещенешкара фо хила дезача тайпара нийсделга юкъедоаладе, болх беш йола моттигаш сийрдагІа хилийта, хиланза яргйоацача производственно-бытовой помещенешца текстильни промышленноста еррига предприятеш Іалашъе предложени оттаяьй. Йовхал лораеча изоляце, цом дІабоаккха, Іи, дІайха фо, эсне йола газаш дІайоаха устройствaш шоацца йола текстильни машинаши аппараташи лоаттае денхарийла я машинаш ю заводаш.

ССКП ЦК-аси СССР-а Министрий Советои союзни а автономни а республикай Министрий Советаштa, крайисполкомаштa, облисполкомаштa, халкъа боахама советаштa тІадиллад текстильщикаш чубаха цІенош дикагІа тоадергдола, царна чубаха цІенош чехкагІа хьалдергдола, текстильни предприятеш йолча районашка деша даха а йоацача берий учрежденеш, хІаьта иштта столовеш, магазинаш, прачечнеш, вахара гІулакха эша предприятеш дукхагІа хьалъергйола гІулакхаш чакхдаха.

ССКП Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои союзни республикай компарте ЦК-ай; Министрий Советий, парте крайкомий, обкомий, совнархозий, текстильни промышленностеи текстильни а ейга а машинаш еча промышленностеи заводай, фабрикий, стройкай, Іилма-тохкама а конструкторски а организацей директорийи партийни организацейи уйла тІаяхийтар болх беш йола предприятеш дикагІа тоаеш, шерьеш керда предприятеш хьалъеш ду балхаш махулла чехкагІа даньза дарг ца хилара, укх гарггарча шерашка лоархІам боллаш дукхагІа текстильни промышленноста производственни мощноташ хургйолаш, дикача кІадаша, трикотажни а кхыча текстильни а хІамаша баха нах Іалашбергболаш хІанзара технологически процессаши технологически оборудоване керда тайпаши вІаштІехьадахара, уж производствона юкъе доаладара.

Партийни вахар

Кердача декхарашка хьежжа тоабе лекционни болх

ЧIоагIа теркам тIабахийта лелабу тха районе бахача наха лекцеш ешара болх. Политически Iилман хьехамаш доаржадара Общества членаш болаш, хадданза лекционни болх лелабеш 152 саг ва районе. Укх шера йолча планах еша езараш 1050 лекци мара йоацача 11 бетта тайп-тайпарча темаех 1055 лекци йийшай цар.

Къаьстта белгалде дезаш да, ешаш йола лекцеш дика кийчъеш а сакъердамерчеи пайданерчеи темаех йолаш а хилар. БIаьннел совгIа лекци йийшай районе, цар чулоацамга хьежжа кинокартинаши киножурналаши а хьокхаш. Иштта лектора, Общества члена н. Морозовас, «ВорхI шера план — коммунизм хьалъяра Iалъмате йоккха программа я», яхача темах лекци йийшачул тIехьагIа ладувгIаш хиннаранштa «Масса хана партеца цхьан» яха киножурнал хьекхар.

Лекторашa нн. Панибратцева (Наурски винсовхозерча школа-интернята хьехархо), Габелина (Наурски юкъерча школа хьехархо) «Советски искусственни лаьттан спутникех» яхача темах лекцеш йийшача «Седкъашка бола никъ» яха киножурналаш хьийкхаг.

Дика вIашагIбелла лелабу тха районе дына гIулакхех тешаш болча наха юкъе беш бола болх. Укх шера августен сентябрен районерча шин станице кинофестиваль яьй. Калиновская яхача станице «Ды—адамашта дола дохьаж да» яхача темах йир фестиваль. Цига йийшар 8 лекци, хIаьта из йисте йоаллаш хаттарийн жопийн сайре а йир.

Фестивале ухар кагирхойн бокхийн нахи, дынах тешаш барашн ца тешаранш — уж берригаш а кхы а чIоагIагIа тийшар вай Iилман низ чIоагIа хиларах.

Лектора нов. Ларкина, ды мичара хьабаьннаб а цун бокъонца долча гIулакхех а лаьца лекци йийшачул тIехьагIа Ленина цIерахча колхоза колхозника нов. Солнышкина ладувгIаш багIача наха юкъера хьал а гIетта аьлар: «Аз предложени лу киназ дIакъовла, из тхона эшаш дац».

Нов. Солнышкин партийни а вац, ха яха саг а ва, хIаьта хьалхагIа дынах тешаш а хиннав. ХIанз цунах дына духьал къовсам лоаттабара наха юкъе кхетама болх беш вола пропагандист хиннав.

Цо яь предложени хьаллоацаш дуккханеша а къамаьлаш дир, хIаьта массава а раьза хинна киназ дIакъовла соцам а бир.

Каст-каста лекционни балха опыт дIа-юха эцаш семинараши собранеши ю оаха районе.

ЧIоагIа теркам тIабахийта лелабу тха районе дикагIбарий опыт йоаржаяра болх. Цу хьакъехьа каст-каста лекцеш еш, хIаьта дикагIа болча болхлоша, жа Iуша, доярхаша, свинаркаша, эвеньевойша шоай балха опытах лаьца докладаш ю. ДикагIбарий балха опыт ювцаш къаьстта листовкаш а арахец районерча цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи.

Тайп-тайпарча формаех наха юкъера кхетама болх лелабара а чIоагIа терко ю тха районе. Тематически сайренаш, хаттарийн жопийн сайренаш, книжкаш дешарий конференцеш — уж еррига кхетама балха формаш бизза пайда а эцаш лелаю оаха, хIаьта тайп-тайпарча, масала, Iалама-Iилма, юртбоахама, педагогически темаех ю уж сайренаши конференцеши. Иштта дукха ха йоаццаш Наурски винсовхозеи «Россия» яхача колхозеи хилар «СССР халкъа боахама технически прогресс» яхача темах хаттарийн жопийн сайре. Дукха хаттараш тийлар гулбеннараша, хIаьта цу хаттаршта жопаш тийлар юртбоахама специалисташа, хьехархоша, партийни а советски а болхлоша.

Наха ешаш йола лекцеши докладаши, еш йола беседаши, дика а, сакъердаме а, наха дукхагIа пайца баргболаш а хилийтара тIехьа чIоагIа къахьег тха районерча лекторашa, пропагандисташа, агитаторашa. Уж лекцеши, докладаши, беседаши Общества членийн секцейн группайн заседанешка йийца а йийце долаш дола кхоачамбоацараш дIа а дьахе кийчъяьчул тIехьагIа мара наха дIаешац. Цу тайпарча гIулакхо торо хулийт наха юкъе беш бола кхетама болх тоабе.

Парте райкомоан хьехамаш доаржадара Общества районни отделенеи шоайла вIашн бувзам болаш лелабу лекцеш ешара болх, хIаьта цхьан планаш а увтаю, уж планаш кхоачашъяра цхьан болх а бу, лектора денош, лекторийн, пропагандистийн, агитаторийн собранеш, совещанеш ю. Цу тайпарча собранешка бьча кхетама балха итогаш ю, лекцеш ешара болх тоабара керда декхараш увтаду.

ХIанз дIахо лекционни болх тоабара чIоагIа терко тIаяхийта къахьегаш ба тха районе бахача наха юкъера кхетама болх лелабераш.

Е. ЧЕРНЫЙ,
ССКП Наурски райкома секретарь.

ТХА ТОЛАМАШ

Вай мехка хьалдеш дола гIирсаш тIехь-тIехьагIа дикагIа, чIоагIагIа, сихагIа де цезаш хиларо хьагойт йоккхийча панелашцеи йоккхийча блокашцеи уж де дезилга. Цхьабакъда, хIанз а ерригача пенаш хьалдотташ йолча материалех 80 процент дIалоац еттача кирпишко.

Укх шера йола валови продукци арахецара план республикерча кирпишкий заводашта юкъе эттара хьалха кхоачашйир Старопромысловски заводо. Дика къахьийгадар завода коллективо укх шера шоллагIчеи кхоалагIчеи кварталех. Шоззе а республикански сийлен Доска тIа яьккхар из Ерригсоюзни социалистически яхье яьннача коллективашта юкъе дика толамаш дахарах.

Цу толамех кхоачам хеташ яц заводера болхлой коллектив. Воронежски кирпишкий завода обжигальщика, Социалистически Къахьегама Турпалхо волча П. А. Дуванова дIадоладаь кирпишк пишка чу оттаяраи из яттараи дола керда гIулакх дика хьаллаьцад оаха. Цудухьа тха вIаштIехьадаьлар пишка хIара цхьан кубометр моттиге 2500 кирпишк яттa. Из гIулакх вай республикерча заводашта юкъе эттара хьалха чакхдаьккхар оаха. Цин йоагаелга сихдарон, технически гIулакхаш балха юкъе кхахьарои торо хилийтар кирпишк йоттилга дикка сихде.

Дукха тайп-тайпара предложенеш кхиьай балха юкъе завода болхлоша. Цар торо хилийтай деррига хала балхани аттача даха, цул совгIа хIара деннеи бийсаннеи кийчъеш йола кирпишк 60—70 эзарнега дIа а кхаьчай.

Дика къахьегарца белгалбаьлар новкъостий К. Мудаев, М. Войт, В. Шашина керте латтача бригадашкара болхлой.

Пишкашка дIачуоттаеш йола кирпишк хила еза дукха тIаьда йоацаеш ца йохаш. Кирпишкашта юкъера йовкъаш йоккхагIа йитаро торо хулийт уж сихагIа ятта, хIаьта деррига пишка Iургаш дика дIакъовла а деза, лаьрххIа кийчбаьча маркхалца.

Кирпишк нийса дIачуоттаяран из бакъахьа яттаран чIоагIа терко а еш, дика къахьег болхлоша Илрисова, Соболева, Кривошеева, иштта кхыбараша а.

Пишкашка дукхагIа кирпишк йоттаргйолаш болх вIаштIехьабаьккхачул тIехьагIа цхьаьхха новкъарло нийсъелар тхона — тоъацар ятта еза кирпишк. Цудухьа къахьегама овсарал а хайра лакхлацар. Из новкъарло дIаяккхара чIоагIа къахьийгар нов. В. Чернышева, Д. Горшенева, П. Никитина.

Дуккха а тайп-тайпара балхаш ду тха заводе машинаши, агрегаташи эргаяхара, деррига балхашта автоматизации механизации яра. Формовочни цехе керда СМ-294 яха ленточни пресс оттаяро торо хилийтар цига лаьтта ЛП-2 яха къаьна пресс капитальни ремонта дIаоттае. ХIанз, нагахь санна болх беш ярех цхьа пресс йохе, болх юкъах бусаргбац.

ХIанз керда декхар латт завода коллектива хьалхашка—формовочни цехе формованни кирпишк лоархIаш йола автоматически счетчик оттаелгеи подъемни клеткана механизаци елгеи. Уж а, кхыдола а балхаш чакхдахара чIоагIа новкъостал ду тха рационализатораша нн. Гурова, Коваль, Шепета, Волоцке, Чернышева, иштта кхыбараша.

Уж деррига балхаш сийленца чакхдахаро торо хулийтаргья семилетка хьалхарча шера планал совгIа 1 миллионни 600 эзари кирпишк арахеца.

С. ЛУКОВ,
завода керттера инженер.

Рационализатор М. Колосов

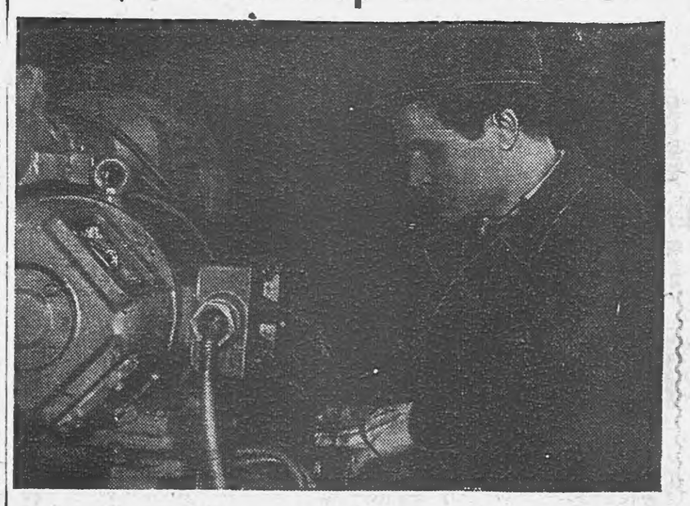

Дикача къахьегамца вовзаш ва «Красный молот» яхача завода дикагIа вола рационализатор-электролаборант Колосов Михаил.

Укх деношка болх бе йолалургйолаш я цо еннача предложенех вIашагIъелла зубошлифовальни станок. Цу тайпара дукха предложенеш тийннай Михаила. Дуккхаза ахчан совгIаташи, Сийлен грамоташи тийннай цунна завода партийни организацеи заводской комитетои. Къонача болхлошта новкъостал а деш царна ца ховр дIа а хьехаш хьавоагIа рационализатор.

Сурта тIа: ше хьаьяьча станока низ аппаратаца тохкаш воалл рационализатор-электролаборант Колосов Михаил.

И. ПЛИЕВА.
тексти сурти.

ИШТТА ДIАВАЬЛАР СА ДЕГ ТIАРА ДАЬЛА

Советски Арме со вахалехьа даьлах тешар со, хIаьта дына законаш массаза лелардолаш а харце йиш йоацаш а долаш санна а хетар. Цу хана сай уйлаш тIара вала са йиш ца хиннилга ховш да: бера хана деиз бусалба дешар дийшача наха караваха вар со.

Са дьа-да ше вонна дIаваллалца дыно яхар деш каша вахар. Из вар ламаз де а, къорIа деша а, хIанз укх тIа хьоахаде а дог ца доагIаш дола кхы дукха хIамаш а сона Iомадаьр.

— Дади, — хьаттар аз цунга цкъа, — 117 шу ма даьннаций хьа, селла дукха хIана вах хьо? — аьнна.

— Со массаза а даьлах тешаш хиннав, — аьнна жоп делар цо, — цудухьа сона дала яздаь да дукха вахилга.

Цо из къамаьл даьчул тIехьагIа даьла хиларах тийшар со. Цул совнагIа, со унзарвоахаш дола хабараш а хозар сона: даьлах тешаш воацача сага дала кхел ергья, даьлах тешаш воацача сага дег чу шайтIа дагIа, яхаш.

Цу деррига хIамаша дIакаравихьавар со, хIаьта бахьан уж долаш «аллахI» яхача дешо нийсача а сийрдача а вахарга бода никъ сона бийккар.

Ткъо шу даьнна зIамига саг вар со арме вугаш. ДагадоагIа сона со накъа воаккхаш бIаргех хий а ухаш, сайна нанас даь хьехар: «Хьажалахь, кIаьнк, даьла виц ма велахь».

TIаккха арме вахача керда хьал, керда нах нийсбелар. Цхьа барг болча салтий дезала юкъе ваха а болх бе а, массанена а цхьатарра лоархIам болаш дола деккхар кхоачашде а волавелар со. Се даьлах тешаш хилар дIахайтацар аз. ХIаьта а, новкъосташа зийна хиннадар аз хьакхий дулх ца дуилга.

ЦIенхаштта къамаьлаш дар соца даьраш. Цхьабакъда, ды — тийша болх боаллача къаьнача замах юхедиса гIулакх а да, цо баьде нах унзара а боах яхача дешаех юххьанца тешацар со.

TIаккха, Лаьттан искусственни спутникех лаьца чIоагIа сакъердаме лекци йийшар тха подразделене. Цу дийнахьа отбой хинначул тIехьагIа дукха ха яьккхар аз наб ца кхеташ уллаш. «Хьанах тешаргва укхаза,— аьнна хетар сона, — дунен тIа мел дола хIама дала кхеллад яхача дынах тешаргва е Iилмах тешаргва?»

Кхы цхьаькха а дар со шек воаккхаш. Бусалба дыно яхачох Бутт дала хьежийташ ба. Цхьабакъда, вай космически ракета бетта юхха гIолла тIехъьлннай, хIаьта хIанз ракета духхьал Бетта тIа яхийта йиш я йоах. TIаккха ши-шегIа хаттар доагIа: космически ракета хьаяь бола Iилмахой, инженераш, болхлой, — «къинош деш ба» (цар мича лоархI даьла законаш). TIаккха, доллача хIаманна низ кхоачаш волча дала наькъах тувла хIана яьяц ракета? Из «массадолча хIаманна низ кхоачаш вар» вIалла ца хила тарлаций?

Иштта харц хета ваьлар со бера хана деиз сайна керта чу мел дийкка хIамаш.

TIехьагIа а дага яхар сона уж уйлаш. Юххера а соцам бир аз, хIанзчул тIехьагIа даьлах ца теша, аьнна. Со кхы бIаргаш дайна-х мичав шерра коммунистически общество хьалъяра программа шоай беррига низ гIа а бахийта кхоачашъеш боахка миллионаш бола советски нах бIаргa ца го, со къора-х мича вар бакъдолча хIамаша яхар ца кхетаде? Вахарал а сай новкъостел а тIехьависа безам бацар са.

ХIанз Ленински комсомола член ваха кийчлуш ва со. Комсомолец се хинна ваьнначул тIехьагIа тхоаг отделене юкъарча вахарца кхы а дикагIа дакъа лоацаргда аз, кхы а дуккхагIа лакхбергба аз сай военнии политически кхетам.

БАРАХОЕВ Ахьмад,
мугIарера салте:

Хьалхле лелаю цех

Семилетка йоккха программа ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаьь, къахьегама овсарал лакх а еш хьабоагIа Грозненски тарно-мебельни комбината гIандаш деш йолча цехера болхлой.

Семилетка хьалхарча шера валови продукци арахецара йола паччахьалкхен производственни план 25-ча ноябре кхоачаш а яь, хIанз семилетка шоллагIча шера чотах продукци арахецаш ба уж.

Денгара-ди массаза доал къахьегама овсарал лакх а еш дика болх беш хьабоагIа производстве хьалхле лелаераш. Масала, гIандаш вIашагIдохкаш йола нов. Доброштанова кулгалду бригада, нов. Музыка керте латта шлифовальщикий бригада, дикагIа бола станочникаш Фащенко, Щецный, Мордвинов, иштта кхыбараш а.

Дика болх барах дIа-юха телаш йола ЦIе байракх дуккхаза тийннай гIандаш деча цеха коллектива. Из байракх цар лелаю массехк бутт баьннаб.

Дукха рационализаторсни предложенеш балха юкъе кхийлай цехерча болхлоша. Планах цхьан шера производства юкъе 15 рационализаторски предложени йоалле езача 16 йоалаьй, хIаьта царех 13 предложени балха юкъе а йийхьай. Уж предложенеш балха юкъе кхахьарах 27 эзар сома материал кхояьй болхлоша. Цудухьа, хIанз гIандаш ду цех кхыча цехашта юкъе эттара дикагIа лоархIаш я комбинате.

Иштта рационализаторашта юкъе дикагIа лоархIаш ба нн. М. Гусаков, Э. Доброштанов, Л. Зинченко, В. Резников, кхыбараш а.

Декабрьски Пленума сийна дикача къахьегама толамашца накъа болх гIандаш деча цехера болхлой.

Т. УЖАХОВА.

Хьуна боахамерча болхлой конференци

Укх деношка Грозне Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахамеи хьуна боакамеи конференци хилар Iилма-техически общества хьуна боахама секце. Конференце дийцар общества членаша тематически планах даьча балхех.

Конференце докладаш йир хьуна культурай отдела заведующе нов. Мякинникова «Бочача бIарий хьуна культураш лелаярахи» Шелковской лесхоза директора нов. Матвеева «ГIомараш сецаярахи».

Докладаш йистеяьлча дуккхача хьуна боахамерча болхлоша къамаьлаш дир.

Конференце Шелковскойн Наурскийн районашка хьайбай боахам дегIабоалабара чIоагIа лоархIаме дола, гIомараш сецаяра гIулакх чакхдаккхара наькъаш а хьийхар, бIараши хIамаш ньае эша дика дахчеи луш йола бочача бIарий хьуна культура лелаяра агротехника а йовзийтар.

А. БОКОВ.

А, со юхавоагIаргвац шо долча, дына даьй!

19 шу да са. Советски Iаьдала хана хьалхийнав со. Цхьабакъда деррига советски халкъаца цхьана коммунизма сийрда кхоане хьалъеш боахкача сай ханнара болча комсомольций, кагийча наьха, мехкарий дар санна дIадоладеннадац са вахар. Шераш даьхад аз коллективах дIахьда, тувлавенна хиннав со, къона шераш зийхьа дIадахар са киназеи духовни семинареи. ЧIоагIа новкъа да сона из.

ХIанз СССР-а гражданина сийлен декхар кхоачашдеш Советски Арме се волаш, айса леладьрий кIоаргга уйла а яь, цIаккха кхы хьалъэцаргбоацаш дынах бокъонца хьакъаст со, из дувца безам ба са кхычарна. Къайле йоаццаш аз дувцачох хьехам хилба хIанз а дына мазашта юкъера араваланза волчоа, дына керте латтараша дувцача фаьлгех тешаш волчоа.

Немецко-фашистски оккупантех Молдавера Мындрешты яха тха юрт мукъаяьккхачул тIехьагIа, са да-нана колхозе дахар. Цхьабакъда шоай гIулакхаши оамалаши хувцанзар цар. Са да Николай Ефимовичи, нана Ефимия Григорьевнен дешанза а дынах тешаш а нах бар. Шоаш массаза а ухача тайпара кIирандийнахьеи дезача деношкеи киназе ухар уж. Цар шоашца кхувлар цига со, са воша, йиша.

«Даьла дага воацаш ког баккха а йиш яц» яхаш дувцар массаза а тха цIагIа. Iуйрийна хьалгIеттача ламаз де дезар, сарахьа Iовужаш ламаз де дезар. Иштача хьалашка хьахиннабар са кхетами вахар довзара са уйлаши. Школе иха ца Iеш, киназе а ухар со. Клиросе хораца илли доахаргдолаш гIулакх делар сона псаломщика.

Цас сайга яхача тайпара цо аьннар а цунна деззар а дора аз. Школе дийша чувеча А. П. Чехова «Ваньк» яха е И. С. Тургенева «Муму» яха дувцар деша со волавелча, дас эгIаз а вахий цIогIа тохар:

— ХIанз а урокаш Iомаеш воалл хьо. Хьа а нийце, ламазаш тIаяздаь книжкаш деша! — аьле.

Дын доккхий деза денош долча хана даьцеи наьнацеи ваха массехкасза хиннав со тхоай юрта гаьна доаццаш долча маIача наьха «Цыганешты» яхача монастыре. Иштта цкъа вахача, даьца цхьана бийса яьккхар аз цу монастыре. Цига дас монах Ераклий вовзийтар сона. Цо кельеш хьахьекхар сога, монахий дикача, хозача вахарах дийцар.

— Нагахьа санна хьай безам бале, тхоца хургволаш Iе хьавола, — аьлар цо тIаккха.

Айса фу аргда ца ховш, даьна бIарахьежар со. Монаха аьннар могадеш корта оагабир дас. Се бер хиларах тарра кхы хIама кхета ца деш, со раьза ва аьлар аз. TIаккха цхьа ха яьннача гIолла со монастыре вахар, цига Iерг а волаш.

Иштта монастыре дIадоладелар са вахар. ХIанз дега чIоагIа новкъа а долаш дагадох сона цхьаккха пайда боацаш, зийхьа монастыре сай дIадаха диъ шу. Из баьде, хьуна юккъе даьлла, вахарахи нахахи дIахьда хинна монастырь, из леладьча архимандрита Иоакима Бурляй имени яр. ХьадоагIаш кепиг а доацаш, цхьаккха хIама дезац тхона а яхаш, Iурра денз сарралца цун сомийн комсийн бешамашка букъ тIа а баькхха болх беш бар итташ монахаш.

Керда венача хIара саго деш хиннача тайпара со а юхьанца архимандрита Iунал деш хилар. TIаккха повар волаш монастыра кухне болх бе волавелар со. Сай бIаргашта дайра сона монахаш, керттера мозгIар, «йижарехи». ДIахо дувцаргда аз. Цун радиоприемниев яр, газеташтеи журналаштеи язвенна вар из. Цун а иштта чин долча кхыча мозгIарий а хьаштдолча дIа-юха баха шоай легковой машинаш яр.

Тхога Iимерза хила деза йоахар цар, хIаьта мозгIаро ше эгIазвахача эггара бIехагIча меттаца барт беттар монахашка.

Ше цхьаь юстара ваха саг санна готтача, баьдеча оагилгашка — жельяшка дахар тхо. Культурни сакъердара меттел деррига нешa вIашагIкхийте, корта бохо малар мелар, монастыра мозгIаро мога а деш.

Даьгара ахча а йийца, касталашка со Ставрополе, духовни семинаре вахар. Вахарах дола «бакъдар» цига корорг да моттар сона. Цхьабакъда, сона хийттар гаьна хиннадар.

Кхо бутт баькхар аз Ставрополе. Iаьржа хьет а хинна дIаэттад уж 90 ди са вахара чухь.

...Iуйрийна ворхI сахьат даьннад. Тхо хьалгIовт. Шорттиг болх семинаристаш Iуйрийнара ламаз де. Ханал хьалха букар бийрза уж нах, IынджоргIаш санна болх йоагача лампаша еча маьлхарча сердалонах. Моттийта доккха са а доахаш, мекъа баге ийо цар. ЦIаьхха цIогIа тох дежурне «преподавателе»:

— Наб а ца еш, ламаз де! — аьле.

ЗIаж-мозо лерге делла зов санна, хьахоз даимаи дешаш дола цхьа тайпа аяташ. Цхьан сахьата мара цIаьх ца лой а, Iалъмате дукха ха хет ламазаш ду.

БархI сахьат даьлча хIама дуача хана къамаьл де, деша, велавала йиш яц. Цу къизача порядкага хьожаш дежурни «преподаватель» ва.

Классашка занятеш хулача хана библе тIара бIарча кортош дагахьа деша дезаш дар тхо.

Iалъмате даьха хет занятеш еш доаха сахьаташ. Юххера а обед дуа ха хьаотт. Семинаристаша дуа хIама унахцIена болча наха хила боагIа кхача бац. Цул совгIа, оршот, кхьора, пIаьраска мархаш кхоаба денош да. Царел совгIа а хул мархий денош. ЦIхьадараш вIираш доахаш даьхлу мархаш. Доккхий мархаш иштта даьхлуш да.

Сахьата са леIачул тIехьагIа семинаристаш классе ца хулача занятешка болх. Царга хьожаш хул фийла «преподавателаш».

Бийсанна наб е Iобувшалехьа хьалха ламазаш ду, Iуйрийна дар санна саготен даьхеи даьхеи долаш.

Иштта хул хIара денна. Дега чIоагIа лазар а деш, дагадох сона цхьаккха пайда а боацаш, зийхьа дайна уж къона денош.

Бера хана денз тувлаваь лелавьча сайх хийтта ца Iеш, се санна семинаре нийсбеннача итташ болча кагийча нахах къахетар сона. Уж бар Грознера Федор Майданцев, Барашевский, кхыоараш а. Сево тIаэзаб уж укхаза? Цу хаттара эхь ца хеташ жоп лора цар шоай новкъостлица къамаьл деча хана. Гучадаьлар царех цхьаккха даьлах теша дага ца хилар. Атта баха, дынах теша нах Iехабеш, царгара доаккхача рузкъах баха уйлаш йолаш ниннаб уж.

Айса малагIа дергда ца ховш, тувлалора со. Вахар фуд ха безам бар са. Духовни семинаре «пайхаша» вахар фуд ца довзийтарал совгIа, кхы а чIоагIагIа тувлавора со. Советски Арме ваха тIахьийхача гIадвахар со. Цига корорг да бакъдар, вахара нийса никъ, аьнна хеталора. Со гIалат а хиннавац.

Советски Арме сона бокъонца дар даизар, дына хьехамаш харцхиларах кхетадир аз. Цхьабакъда, юххьера бетташ дынах тешаш даьхар аз.

ЦIаккха а бицлургбац сона торжественни а дезача а дийнахь командираи новкъосташтеи хьалхашка Даьхенна тешаме хургва, аьнна айса биаь тIема дув.

Подразделене сагаца гунахь доацаш, се цхьаь хила йиш яцар са. Хьалха а санна Iилма, техника, культура, деррига вахара дешаш довза безам бар са. ЧIоагIа дика хетар сона кхыметтел лоарХIам бола дешаш даш аьнна хеталуча хаттаршта а сай новкъосташеи командирашеи дика кхетавеи дола жопаш телаш. Къаьстта дика хетар сона сай тешамерча доттагIчо комсомольца Георгий Петрова сайца цIенча дагара гIулакх лоатттадеш.

Коммунисташа эпсараша нн. Хоботова, Борисова, Поликарпова, Извекова, комсомольски бюро секретара нов. Яробкова, дукхха кхыбараша а цIенча детца даьча къамаьлаша тешавора со дыно дувцар харцхиларах.

Дег чура доккха баркал ях аз боккхагIа болча новкъосташта, къаьстта коммуниста капитана Иван Фролович Стальникова а яхаш. Начальник хинна ца Iеш, со арме волаш да а хилар сона цох. Из са хьехархо ва. Цо новкъостал дир сона Советски Арме вахалехьа вIалла миштад ца хайнача вахара оагIонаш йовзийташ. МалагIа говзал Iомае еза цо аьлар сога, из Iомае новкъостал а дир. Иван Фроловичаца цхьана (цун ший а даь а цIи яккхар чIоагIа лов сона) городе, музей, кино, театрашка ухар со.

ЧIоагIа боккха кхетам белар сона «Ды хьабаларахи цун классовой чуоацамахи марксизмо - ленинизмо яхар» яхача политически занятешеи Iилмеи дыи бокъонца вIашидухьал хиларах йолча беседашеи. Уж яьраш бар капитан Стальников, старшина Синельников, кхыбараш а. Политически занятешкеи беседашкеи ладувгIаш волаш сайна а ца ховш кхетам лакхбелар са. Ма харц а бакъде дIахьокха хIама доацаш а хиннадар мозгIараша дуне дала кхеллад яхаш дийца фаьлгаш!

Советски Арми бокъонца йола вахара школа хилар сона. Укхаза, барт тайнача дезала юкъе дын эгIорах мукъаваьнна ца Iеш, Советски Даьхе лораергйола саг хинна дIаэттар со. Дешаши къахьегаши дика толамаш дахарах массехк совгIат деннад сона.

Командирен новкъосташеи гIо а деш, салтий кухне повара болх бешшехьа а, шоферий курсаш йисте а яьха, кхоалагIча класса шофер хиннав со. ХIанз машин еннай сога. Айса Iомаяьча балха говзалах доккхал ду аз, командира заданеши приказаши цIена кхоачаш а ду. Сайцарча новкъосташеи командирашеи гIо а деш, эрсий мотт Iомаоаьб аз шаьра.

ХIанз аз дика кхетаду вай кагирхошта сийрдача кхоаненга долха наькъаш хьадийлла хилар, вай мел дикача хана дах.

Цу дерригане кIоаргга уйла а яь, хьалха духовни семинаре, боккъалдар аьлча цу бохкаеннача кIоаг чу «кхетавеш» хиннача сона чIоагIа новкъа да цхьабола советски кагий нах цига тахан а «кхетабеш» хилар. Инженераш, техникаш, специалисташ хилара когаметта, диззачеи ираз долчеи вахара чухь баха безара а вай Даьхенна пайдане хилара а когаметта цар дына законаш дагахьа Iомаду, ламазаш ду, наьха саькхетам толхабергболаш, дына хьехамаш ду нах хила киичлуш ба.

Семинарерча сай новкъосташка, даьлах хIанз а тешаш барашка кхайк со: дына тIехьа ма гIо, киназа мозгIараша дувцарашка ла ма дувгIа. Сона дайзачох, монастыре, семинаре, киназе гIулакх деш ба уж алхха атта бахар духьа. Шоаех тешаш бола кхьахьегамхой тувлабеш, Iехабеш, царгара доахача ахчах шоай кисаш дузаш бах уж.

Тхо, семинаристаш, Советски Арме долхаш, хьа а гулдаь, тхона хьехаш волча Николайс аьлар тхога армера гIулакх даьлча, шоай дешар чакхдаккха семинаре юхадувла. А, со юхавоагIаргвац шо долча, дына даьй!

Советски Армера сай гIулакх даьлча, беррига сай низ сайна ховри дIалуш, хьинаре кхьахьегарга аз семилетка стройкашка, тIагIертта дешаргда, коммунизм хьалъеча дика дакъа а лоацаргда.

Ф. МАКАРЬ,
мугIарера салте.

«Красная Звезда» яхача газета тIара.

СихагIа юкъеяккха балхех кердача тайпара мах тергбола порядок

Совхозий ремонтно-технически мастерскешкарча болхлоша беш бола болх тоабар а цунах мах телара гIулакх тоадар а духьа СССР Министрий Совето 1959 шера 11 июне соцам баьб совхозий мастерскешка, РТС-ашка ремонтни балхаш деш болча болхлой къахьегамах телача маьха керда порядок оттае аьнна.

Теххьарча ханнаца совхозий ремонтни мастерскешкарча а РТС-ашкарча а болхлой къахьегама нормаш увттаеши мах телаши хинна система теттара дукха кхоачамбоацараш шийца долаш а, болхлоша шоай къахьегама материальни безам тIа ца бохийташ а, къахьегама овсарле лакхъяра новкъостал ца деш а яр.

XIанз керда порядок оттаяьй тракторашкарча тайп-тайпарча юртбоахама машинаштеи ремонт еча хьегача къих мах балара. Массанахьа а цхьатарра хургIолаш керда тарифни ставка оттаяьй. Сахьата болх барах цу сеткех тела тарифни маьхаш хьалхагIа телаш хинначул 1,7-зза дуккагIа да. Масала, нагахьа санна хьалхагIа цхьан сахьата IV-гIча разрядах болх бича I соми 60 кепиги луш хиннадале, хIанз иззал болх бича 2 соми 81 кепиги лу. Планах оттаяь алаше фонд сов а ца йоаккхаш, чурча кхоачамий чотах оттаю керда тарифни ставкаш. Уж тайпа кхоачамаш да: ремонтни мастерскешкарча балхаша механизаци елга. Цо йиш хулийтаргья вай республикерча совхозашкеи РТС-ашкеи ремонташ еча болхлой балха нормаш 35—40 процент дуккагIа кхоачашъе; ремонташ еш бола болхлой кIезигбе; ремонтни балхаша йоаггIаш йола порядок оттае.

Керда тарифни ставкаш оттаеча хана совхозии ремонтни мастерскеш кичъе а къахьегама овсарле лакхъеи цхьадолча балхаша тIакхеташ йола нормаш кхоачашъеи болхлой вIаштIехьадаргдолаш дола кхы балхаш чакхдаха а деза. Ремонтни балхех кердача тайпара мах тела оттабеча хана совхозийи РТС-ийи ремонтни мастерскешкарча болхлоша телача алапе гIулакх а тоаде деза. ТIаккха, нагахьа санна хьалхагIа тарифо алапех лоацаш хинна дакъа 45—50 процент хиннадале кIанз тарифо сдельни болх беча болхлой алапех лоацаш дола дакъа 70—75 процентага кхоачаш доккхагIа хул, хIаьта повременщикаша 80—85 процентага кхоач. Алапе гIулакх тоадара новкъостал дергда цу тайпара керда тарифни ставкаш юкъеяоалаярца. Иолаш йола балха нормаш эргаяха а технически нийса нормаш шерра юкъейоалае а, уравниловка дIаяккха а, учет е хала дола балхаш кхоачашдеш болча болхлоша повременно-премиальни система оттае а еза. Совхозийи РТС-ийи ремонтни мастерскешка уж тайпа балкаш дерех лоархIаш ба слесарашинструментальщикаш, газосварщикаш, электросварщикаш, аккумуляторщикаш, мойщикаш, медникаш, вулканизаторщикаш, кузнецаш, топливной аппаратурана ремонт еш бола слесараш, и. кх. дI.

Керда тарифни сетка юкъейоаккхача ханна кхоачашдаь хила дезаш да ремонтни болхлоштеи кердача тарифно - квалификационни справочникага хьежжа кхоачашдеча балхаштеи тарификаци яр, кхоачашдеча балхашта керда хана нормаш оттаяр санна дола организационно - технически гIулакхаш. Белгалде дезаш да, кердача тарифно - квалификационни справочникага хьежжа, шоаш кхоачашдеш дола балхаш харал совгIа, цу балхий теори а ховлга болхлошкара дуккагIа дIадехаш хилар.

Вай республикерча РТС-ашкарча ремонтни балхашта тарификаци еча хана доккхий гIалаташ даь хилар диц а ца деш, хIанз из болх чакхбоаккхаш йола совхозаш лорае еза. Болхлошта тарификаци еча хана болхлошта йовзийта еза керда тарифно-квалификационни справочник, болхлой теоретически кхетам лакхбар духьа консультацеши, семинарски занятеши, лоаццача ханна йола курсаши вIашагIойохка еза. Болхлочоа разряд оттаю совхоза директори, керттера инженери, мастерской заведующии, болхлой профсоюза комитета председательи е цигара викали, болхлочо экзам луш йола говзал йолаш вола цхьа-ши болхлои юкъе а волаш йолча комиссе. Экзам диалуча хана «Хов» яхача деша кIал латтача дерригача хаттарашта жоп дала деза болхлочо, «Кхет» яхача деша кIалха белгалдаьча балхех кхо болх мишта бе беза хьахьокха а хIанз оттаяь балха нормаш кхоачашъе а еза. Экзам дIа мишта еннай хойташ йоаггIаш йола акташ оттае а болхлочоа енна разряд къахьегама книжка тIа а язъеш совхозе приказ тоха а деза. Болхлошта разрядаш нийса оттаяьйий хьожаш Каргалинскии, Наурскии, Грозненскии РТС-ашка тохжамаш даьчул тIехьагIа гучадаьлар Грозненски РТС-е болхлошта совнагIа разрядаш увттаяь хилар.

Совхоза болхлоша деча балхий халонга хьежжа чакхдаккха деза укх шера ноябрь бетта юхье дIадоладаь кердача тайпара алапеш телара гIулакх.

ХIанз йистеяьннай ерригача ремонтно-технически станцешка а «Шалинскийи» № 2 йолча шурийтоварнийи совхозашка а болхлошта кердача тайпара алапи телара порядок.

Болхлошта кердача тайпара алапи теларгдолаш порядок оттаяьй № 1 йолча шурий-товарни, «Гудермесский», «Джалка» яхача совхозашка.

Цхьабакъда, Назрановски районерча «Октябра 40 шу», Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача, «Лермонтовский», «Самашкинский», «Предгорный» «Гвардейский», совхозашкарча болхлошта кердача тайпара алапи теларгдолаш порядок оттаелга во пел.

Совхозий кулгалхойи профсоюзни организацейи декхар да из гIулакх сихагIа чакхдоаккхилга. Цо торо хулийтаргья къахьегама овсарал лакхъе а укх квартале юртбоахама техника тоаяра механизатораша тIаийца декхараш ханал хьалха кхоачашде а.

Н. РОГОЖИНА,
Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама Министерства къахьегамах мах баларан нормированни яран йоккхагIа йола инженер.

СССР Пленума накъа долхаш

Планал совгIа шура дIалуш ба

Курчалоевски районо ерригача колхозашта юкъе боахама дуккагIа долча доакъоех хьалхле лелаю тха колхозо. Къаьстта дика хьокхамаш даьхад хьайбаш леладераша. СССР XXI съезда соцамаш кхоачаш а деш, семилетка хьалхарча шера шура яккхара тIаийца декхараш ханал хьалха, 1-ча ноябре тIехкхоачашдир цар. Масала, соахкарчул 1,7-зза дуккагIа да тха колхоза доахан. Укх шера паччахьалкхенна шура пIаялара тIаийца декхараш 142 процент кхоачашдаь. Юкъера лаьрхIача хIара беттача Іаттагара 2550 килограмм шура яьккхий тха доярка ша. Из соахкарчул бIаь килограмм тарта совгIа я.

Къаьстта дика хьокхамаш даьхад дикагIа болча доярка ша. К. Тазбаевас ше леладеча доахах хIаранегара 3310 килограмм шура яьккхай, хIаьта Д. Эдильхановас 3000 килограмм яьккхай.

Кхоачашъяьй паччахьалкхенна дулх дIадалара план а.

Аьхки диннахь а бус а доахан доажаделга вIаштIехьадаьккхар тха хьайоаш леладераша нн. Т. Аппазовн А. Такалашовн. Царна шоай болх дика бовз. Хьайбаш дикагIа доажадара дола тайп-тайпара наькъаш лехар цар. Цудухьа вIаштIехьадаьлар шура йоаккхилга дикка лакхде.

Хьайбаш дебадара а, царех дуккагIа продукташ яхара а чIоагIа лоархьаме да хьайбашта Іана кхоачам хиллал доакъари уж чудохка помещенеши кийчъелга. Цу гIулакха ший ханнахьа оарцагIаяьлар тха колхоза правлени а партийни организаци а. Доакъарийна лаьрхIа оаха дIайкира 100 гектар гаргга хьажкIаш, 285 гектар люцерна. Царна де деззача тайпара Іунал де нах оттабир. 1600 тонн силоси, 1110 тонн йоли кийчъяьй хьайбашта. Из хул хIара бежана 7 тонн совгIа доакъар.

Шелал отта дуккха а хьалхагIа денз кийчийр оаха доахан чудохка помещенеш, хIаьта хьайбашта доакъар хьатIа а эзар.

Доахан дебадара керттерадар Іаьсии ца дойташ хьалхедар да. Цу гIулакха а е йоагIаш йола йоаккхо ю хьайбаш леладераша. Хьалъяьй Іаьсий леладу стандартни помещени.

Шелал отташехьа зоотехника нов. А. Дзидзоевас, шурий-товарни ферма заведующе Д. Амаралиева, ферма учетчика У. Ибрагимова зоотехнически Іилмо яххача тайпара деннабуси доханна йоагIа доакъарий рацион оттаяьй. Цу рациона юкъе доагIа тайп-тайпара доакъар: йоли, силоси, комбикорми свеклаш.

Дика лелабу ферма учетчика, коммуниста У. Ибрагимова ший болх. Масса хана хьокхамий доска тIа дIаязъю хIара доярка яьккха шура, доярка шта юкъера социалистически яхь, цу яхье даьха толамаш ханнахьа хьакхайкаду доярка шка. Ферме вIашагIъеллай кхасни уголок, цу уголоке хьайбаш леладерашта эшаш дола литература, газеташ да. Каст-каста хьайбаш кхабара а цар продукташ дуккагIа яхара а хьакъехьа беседаш ю, вай партеи правительствии хьайбаш леладерашта хьалхашка оттадаь декхараш довзийт, колхоза боахамера масалаш юкъе а кхувлаш.

Цу тайпара нийса оттабаьча балхо хIаранена довзийт ший декхараш, хьайбашка хьажа а дикагIа болх бе а безам хулийт.

Хьайбай продукташка дIабода мах хIанз а лакха ба колхозе. Цхьабакъда, дIахо йодача хана фермашка а, доакъар кийчдеча а, кхычахьа а деча балхашта механизаци ярца из мах лохбе лерхI оаха.

ХIанз ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна шоашта юкъе яхь а йоаржаяь Пленум хьаеллача денга тIаийца дечхарел совгIа кхы а 10 эзар килограмм шура паччахьалкхенга йохка дош деннад хьайбаш леладераша. Тхоашта карагIдьаннарех кхоачам а ца беш, дIахо йодача хана тхоай боахам тоабара а, Даьхенна дуккагIа хьайбай продукташ ялара а къовсам а лоаттабеш, керда толамаш даха лаьрхIад оаха.

З. ТАМКАЕВ,
Курчалоевски района Ленина цIерахча колхоза председатель.

Ремонт елга сихдаьд

ЛоархIамера гIулакх ца ханнахьа юртбоахама техника ремонт елга. Из дика кхетаду Сунженски РТС болхлоша. Шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй цар хургйолча ССКП ЦК-а Пленума сийна. Грозненски РТС-а болхлошца социалистически яхье баьннаб уж. Тракторашта ремонт яра керда декхараш тIаийца ремонтникаша. Пленум хьаеллача денга 58 трактори, 8 тракторий моторан ремонт е аьнна дош деннад цар. 32 тракторан 7 моторан ремонт яьй, хIаьта кастта ремонт яь яргья кхы а 8 трактора. Къаьстта дика кIохьег пхьаболча тракторашта ремонт сраша. ХIара дийнахьа балха норма 170 процент кхоачашъю А. Моисеева, Г. Скрипникова, Г. Крюковцева, иштта кхыбараша.

Семилетка хьалхарча шера ялат чуэцаш, гурахьа ялат дIадувш, зябь оахаш хьалхле лелаяьча механизатораша хIанз теттара дика ремонташ ю шоай тракторашта. Царех ба XX партсъезда цIерахча колхозера нов. Волобуев, Н. Загудаев, Ленина цIерахча колхозера А. Золин, В. Чихачев, иштта кхыча колхозашкара механизатораш.

А. КОРОТАЦКИЙ,
Сунженски РТС керттера инженер.

Доярка совгIат

Хьайбаш леладерий эггара лоархIамегIа дола гIулакх да хьайбашкара дуккагIа продукташ йоахилга. Къаьстта Іана хана дика гIулакх де деза хьайбашта.

Уж балхаш дика чакхдоах «Шалинский» совхоза 3-ча отделенерча хьайбаш леладераша. Илайха, цIена я хьайбаш чудохкаш йола помещеней.

Цу ферме доярка ша болх беш я Мусаева Тамара. ХIанз 17 етт ба цун группе. ХIара Іаттагара 2000 килограмм шура яьккха декхар тIаийца дар Тамарас. Ерригa ший говзаш денали тIа а дахийта из декхар кхоачашде йолаелар из. Шура дуккагIа яьккхара эггара лоархIамегIа дола гIулакх да доахан ханнахьа кхоабилга. Из дика кхетадора Мусаевас. Цудухьа, хIанзале 2500-нел тIех килограмм шура яьккхай цо хIара Іаттагара.

Из да Мусаевас ССКП ЦК декабрьски Пленума луш дола совгIат. Семилетка шоллагIча шера кхы а доккхагIа толамаш даха лаьрхIад говзача доярка.

Э. ИЛИСХАНОВ,
ВЛКСМ Шалински райкома секретар.

1960 шера чотах

Семилетка хьалхарча шера план 25-гIча декабре кхоачашъе, декхар эттар номер цаI йолча кирпични завода коллектива хьалхашка.

Цар денна дош доханзар. 1959 шера декабра 1-гIча декаде, план ханал хьалха, кхоачашъяь а баьнна заданел совгIа цхьа миллиони ялх бIаь эзари етта кирпишк арахийцар завода къахьегамхоша.

Социалистически яхье керда, доккхий толамаш даьхар Ерофеев керте волча обжига цехон Медянина доал деча формовочни цехон. Цу толамаша хьахьоох технологически процессашт тоаярон хьалхле лелаярий къахьегама методаш производствоца юкъе кхувларон завода къахьегамхой болх тоабаьлга. Шоай балха овсарал кхы лох ца йолийташ къахьег коллективо хIанз 1960-шера чотах.

Д. АМАРАЛИЕВ.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛАРАХ

„НОВ. КОРНЕЕВ, МАЦА ХУРГЬЯ КХОАЧАМБАЛА РАМАШ?"

Иштта корта а болаш, 12-ча ноябре арадаьннача «Сердало» тIа техача заметка тIа белгалдаьккхадар совнархоза производственни предприятей конторо кхоачамбалла бийда кирпишкаш йокъаеш йола рамаш арахецац, аьнна. Контора начальника нов. Корнеева укх тайпара хоам бу цу заметках: «...Рамаш хьае хьу а я, Грозненча ДОК-аи тха дахчан хIамаш еча цехаи кхоачамбалла рамаш дьае аьнна заказ а деннад».

РЯЗАНЬ. Хьалъяь йистейоалаш латт искусственни хьоасаш деш йолча завода хьалхара очередь. ССКП ЦК-а Пленум хьаеллача денга из йистеяккха гIерташ ба гIишлош хьалъераш. Болх бе йолаеннай сероуглеродни производство. Сероуглерод—искусственни хьоасаш кийчдеча эшаш ярех керттераяр я. Сероуглерод яккхара реторт пишкийка йIоахъелга Іалама газаца ду. Из бахьан долаш шиъ-ах миллион сом дIагIоргдола газогенераторни станци хьалъе ца езаш йисай. Сероуглерод яккхара ерригa процессаш механизации автоматизации яь я. дIаухаш йолча газацара сера хьалувцаргдолаш лаьрхIа установка кийчъяьй. Яьча анализаша хьахьокх сероуглерода из дика бедал хилар.

Сурта тIа: сероуглерод доаккхаш йолча ретортни корпуса пишкий отделени.

Г. Удальцова сурт. ТАСС фотохроника.

Тесса лелабу болх

Наьсарен районо «Октябра 40 шу» яхача совхоза болхлой комитета председателе кабинете хьагулбелар болхлой комитета членаш. Совхоза отделенештеи бригадаштеи юкъе хиннача социалистически яхьа итогех къамаьл де дезаш вар массово-производственни комиссе председатель нов. Кулбужев ИбрахIим. Из декхар кхоачашданзар цо.

дIахо йодача хана цу гIулакха дикагIа терко елга нов. Кулбужевгара хьадеха дезар. Цхьабакъда, болхлой комитета председателе нов. Гиреева даь къамаьл Кулбужев бехказа ваккха гIерташ дар.

Ше баьча балхах цхьаккха а дувца хIама хиланзар къахьегамеи кхерамзален техникаи комиссе председателе нов. И. Соболева. Совхоза механически мастерске токарал болх беча нов. Соболева дика довз мастерскера гIулакхаш. Болхлой хьашташ кхоачашдара балха юкъера дIадаккха аьнна цхьаккха а кхоачамбоацар оттадаьдац комиссе совхоза администрацена хьалхашка. Совхоза механически мастерскерча цехашка лерттIа электрически сердало яц. Верстакаш ца хиларах Іо а хайша лаьтта болх беш хул слесараш. Тракторашта ремонт еча моттигашка соляркаи мазутеи Іамарч латт.

ХьалхагIа уж даьтташ бешкашка гул а деш паччахьалкхенна дIателар, укх тIехьарча хана цу гIулакха терко еш сат ваш. Мастерске болх беча слесарашта эшаш йола тайп-тайпара инструмент яц. Дукха ха я механически мастерскерча болхлошта мала хий доаца. Хий чудотта бак яц.

Мастерске электрически саьргаш дерзан даьннад. Цу гIулакха къаьстта кхераме моттиг я плотникаша болх бер. Цхьадола моторашт заземлени йоацаш да. Медникий цехе газ араозаш йола турба болх беш ца хиларах цу цехера газ ерригача мастерске гIолла дIаярж. Медникашта а мастерске боаккача болхлошта а чIоагIа зене я из газ. КIур дика ара ца озаш я кузнечни цехера турба а. Уж дерригa кхоачамбоацараш дIадака йиш йолаш дар, нагахьа санна цар терко е декхарийла бараш оарцагIабаьлча.

Совхозе юртбоахама машинашта ремонт яр мишта лел дийцар юртбоахама механика нов. Гойгова. Планах укх квартале 50 процент юртбоахама машинашта ремонт е еза, цхьабакъда хIанз а тIехьа совхоза мастерске хьагулъяьнц уж.

— Фу дерца хац, яхаш шаккха кулг дIа-юха ухийт нов. Гиреева, — цхьанне а ла-м дувгIаш. Болхлой хьаэцареи дIабахареи бокъонаш телхаю совхозе. Из гIулакх приказашца а леладац.

Болхлой йоагоча хIаманца Іалашбара вIалла йоакхо яьяц. Совхоза болхлой комитето гучадаьха кхоачамбоацараш дIадахара е йоагIача тайпара терко яц совхоза дирекце а.

Дешалца боацаш, гIулакхашца а хьахьокха беза совхоза болхлой комитето ший болх.

О: БУЗУРТАНОВ,
(тха корр.)-

Автостанце лерттIа гIулакх дац пассажирий

Билеташ къе хилар бахьан долаш зал хьалйизза нах хул хIара денна республикански автостанце, хIаьта билеташ дохкача кассашта хьалхашка доаллар-м дувца а дезац. ДегIаца чIоагIа низ боацаш волча саго атта эцаргдац цигара билет. Билет а йиша касса хьалхашкара аравоагIа саг кхотабеннача наха юкъе тоIаваь ваьлле хьацарах Іо а ваха хул, цхьавар полтох доахка чопилгаш дIадахийтад яхаш латкъаш хул.

Цу тайпара гIулакх автостанце долга а ховш 4-гIча ноябре делкъел тIехьагIа 5 сахьат даьлча Наьсаре йодача автобуса 3-гIча ноябре билеташийцар азеи са новкъосташеи. Сайрийна 5 сахьат даьлча йолаяла езаш хинна из автобус ялхлагIчох ах сахьат даьлча - мара арахьаяьнзар автостанцера, цудухьа бархI сахьат дала 20 минут эшаш мара Наьсаре а кхачанзар. ХIана хилар из? Автостанцерча водителаша духьашха даь хIама дац из. Деза денош е мукъа денош тIаккхоачача ханна къаьстта дукха нах хул баха-бахка гIулакхаш долаш, хIаьта автостанце администраце цу деношка совнагIа рейс йайташ расписани толха а яь шоашта бехк хилар кхераш. Цу тайпара, шин автобуса кхоачамбалла нах бар Наьсарегахьа баха аьнна вIашагIкхийттараш. Хьаьта а водитель «наьха гIулакх де кийча хилар» бахьан долаш уж беррига нах йоккха комфортабельни автобус хьалйизза чубехкар водителе нов. Логвинова. Автобус Наьсаре болхача наьха гIулакха оттаяь яле а, билеташ ийцарех дукхагIа бараш Орджоникидзеевская яхача станицал магIа болхаш бацар.

Расписанел ах сахьат автобус гоа а еш, доацаш барашка билеташ дохка ше ваьлча, билеташ дарашкара а «йоал» ляккха волавелар водитель, кхы совнагIа дIатIалуш билеташ а доацаш.

СовнагIа ахча хIана доах Іа, аьнна шийга хьаттача «оаш ийца билеташ жестки автобуса дохкараш да, хIаьта шоана оттаяьр комфортабельни автобус я», аьлар водителе нов. Логвинова.

Мичча бесса дале а, Наьсаре болхачаргара диъ-диъ соми вокхаргара расстоянега хьежжаи ахча киса деллар водитела. Комфортабельни автобусаш республикерча трассашка эггара хьалха йолаеннача хана безаме а цунца водача сага тоамбар хулаш а яр. Цхьабакъда, декхарийла йолча автотранспортни конторо шоай лерттIа Іунал а деш ца лелаяр бахьан долаш, цар чура сибат жестки автобусий долчарел ийрчагIа да. Пландаш тIа йоахкаш чехолаш яц, болх беш сахьат а радио а яц, хIаьта водителаша бокъо йоацаш дукха нах тIахувшабар бахьан долаш сатем байна хул.

Автостанце администраце теркалъе мегартьяр пассажиришта культурни гIулакх дергдола оагIув. Цу деша эшар фуд аьлча, билеташ дохкача порядок оттаелга а, расписанех ягIац аьнна ца юташ, нах дукха Іайнача хана рейсаш тIатохилга а, гаьнагIча станце баха беза нах а болаш, шоай маршрутах лелаш автобусаш йоллашехьа а гаргагIа болхачарга билеташ ца дохкилга а, хIаьта керттерадар водителашка бокъо йоацаш дукха нах тIа а хувшабеш шоай моттигаш йолаш болча пассажирий сатем ца боабайтилга а, автобусаш тIехьа ца йоахийтилга а да.

А. ПЛИЕВ.

Кроликаш ебаелга пайдане гIулакх да

Укх шера бIаьстн Урус-Мартановски районе «Красноармейский» совхозе вIашагIъеллаяр кроликаш лелаеш йола ферма. Цу хана ферме яр 16 наней шиъ маиеи кролик. Совхоза кулгалхоша лийрхIача тайпара дулх доаккхилга вIаштIехьадацар селла кIезигача кроликех. Цул совгIа, царна лерттIа доал де саг лаха а хала дар.

Кроликий къонача фермана кулгалде волавелар совхозни производстве хьалхле лелаеш хинна Іойтински юрта Совета депутат Цацаев доку. цхьабакъда, кхыоарий санна мара кроликаш ебаяра опыт-м ящар цун. Сиххх ший болх Іомаое нов. Цацаева вIаштIехьадаьлар кроликаш ювца тайп-тайпара йола брошюраш, статьяш цо ешарах, цул совгIа, геттара дукха а безабелар цунна ший керда болх.

Цацаев ферме балха вахалехьа цига хьалъяь хинна клеткаш хайра ящар. Уж зIамига яр, кормушкаш харцахьа оттаяьяр. Тховнаш аьшк тIа а теха дар, цудухьа аьхки кроликаш йов тарлора. Эггара хьалха дика клеткаш йир керда венача оолхлочо. Кроликаш ханнахьа а дика а кхоаара чIоагIа терко йора Цацаева. Аьхки къона гаьнаш, моша тIаиаш марковкаш юъайора царна. Каст-каста хувцар кроликашта меладеш дола марганцеви растворца кийчдаь хий. Масса хана йайхеи, екъеи хул клеткашка.

Семилетка хьалхарча шера планах 315-нега кхаччалца ебае езаш яр кроликаш. Цхьабакъда, дIабахача ялх бетта (май-ноябрь) 600-нега кхаччалца йийбар кроликаш. Из хул планах лаьрхIачул шозза дуккагIа. Юкъера лаьрхIача хIара нана кроликагара 24,4 кIориг хьалхеяьй.

— ХIанз кроликий помещенеш тоъац тхона, цул совгIа юкъ-юкъе кхоачалу доакъар а, — йоах нов. Цацаева. Хьаьта а укх шерарчул 3—3,5-зза дуккагIа кроликий дулх паччахьалкхенна дIалургда оаха хьатIадоагIача шера.

А. ПАЛЬЧАК,
ССКП Урус-Мартановски райкома отдела заведующи.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕЧА

ССКП ЦК-ан СССР-а Министрий Советои «Мехка общественни порядок лораеча къахьегамхоша дакъа лацарах» бола соцам баьб дукха ха яц. Цхьабакъда, из соцам баьчул тIехьагIа общественни порядок лораяра, нах бахача юрташка, поселкашка порядок оттаяра гIулакх дикха тоаденнад вай республике. Цу соцамо мяяккара Гудермесски районе вIашагIъеллай халкъа дружинникий районни штаб. Районни штаба начальник ва ССКП райкома секретарь нов. Ибрагимов. Из штаб вIашагIъелла дукха ха ялалехьа парте райкома бюро решенех тха поселке а вIашагIъеллай халкъа дружина. Хіанз дружинникаш болаш 80 совгIа саг ва поселке, хIаьта поселке йоаггIача тайпара порядок оттае низ кхоачаргболаш а я из коллектив.

Дружинаш вIашагIъехкача хьалхарча дийнахьа денз дружиний штабаша, цар кулгалхоша, цхьадола организационни балхаш даьд. Поселке баха нах вIашагI а теха шоай лоIамах вIашагIкхийттача дружинникий коллектив чIоагIийр. Цу хана денз бетта цкъазза дружинникий собрани ю. Цу собранешка байнача бетта баьча балха итогаш ю, бе безача балха план а, дежурства трафик а чIоагIъю, хIаьта цхьаболча дружинникаша шоай балха опыт ювцаш къамаьлаш а ду. Цу собранешка дакъа лоацаш хул милице болхлой а. Къаьстта дружинникашта чIоагIа новкъостал ду МВД участкови инспектор волча нов. Рочальске.

Дружинникашта лаьрхIа къаьстта ца да тха. Цу чу телефон латт, аргI-аргIагIа дружинникаша дежурство лелаю. Халкъа дружина вIашагIъеллача хана денз дика вIашагIделла леладу оаха поселка улицашка (бийсана а дийнахь а) дружинникаша дежурство лелаелга, общественни моттигашка цхьан метте латташ а дIа-юха лелаш а посташ я вIашагIъехка. ЦухьагIа долча даькъе цу тайпара посташ хул культура ЦIен юхе, библиотеке, тикашка, автобус сецача моттигашка, иштта кхыча моттигашка а.

Мишта вIашагIделла да тха дружинникаша дежурство лелаелга? Хіара дружина ший командир ва, дружина штаба членаш ба. Цар лелаю дружинникий беррига балха контроль. вIашагIъелла бархI группа я тха, хIара группе 5—6 саг а волаш. Царех цаI группа командир ва. Цу тайпара дружинникаш дIаюха нийсбаь хиларо дикагIа торо хулийт тха общественни порядок лораярца дувзаденна дола дешаш сихха кхоачашде, хIара дружинника балха контроль лелае.

Ховш ма дий хIара болхлочо е бIарччача предприяте баь болх цун гIулакхашка хьежжа мара лоархIаш боацилга, вешта аьлча, колхоза, совхоза е кхыча предприятена из доагIаш дале, цар арахецача продукцега хьежжа мара цар болх лоархIаш боацилга.

Бакъда, тха яр предприяти а яц е колхоз, совхоз а яц, хIаьта оаха беш бола болх кхы тайпарча хьокхамашца лоархIаш а ба. Халкъа дружинникий керттера декхар да къахьегамхой салоIаш болча хана цхьаккха саго цар сатем боабергбоацаш, хIаьта дIахо йодача хана общественни порядок телхаеш дола гIулакхаш вIалла хургдоацаш дIадоахардолаш шоай болх, баР.

Общественни порядок оттаяр тIехьа къовсам а лоаттабеш доккхий хьокхамаш даьхад тха дружинникаша. Дружинникаша оттаьча материалех кагий зуламаш даьраш бехктокхаме эзаб. Царех ба «Дружба» яхача совхоза 2-ча отделене болхло Абуев, нефтеуправлене болхлой М. Джабраилов, Р. Целиев, Гудермесски АТХ шофер А. Юсупов, иштта кхыбараш. С. Салаев бехктокхаме эзав культура ЦIен юхье бIеха мотт а бувцаш харцахьа лелаpах. Дружинникаша оттаьча материалех хадданза малар а мелаш шоай дезалашта юкъе ца доагIаш дола гIулакхаш леладарах Л. Джамалова, Д. Арасханова, М. Тутаева, Д. Мусаева, кхыбарий гIулакх болхлой коллективашка дувцаргдолаш дIаденнад. Иштта харцахьа лелаpах бехктокхаме эзаб нефтеуправлене бурув тохача цеха шофер В. Щербакови, иштта кхыбараши а.

Тха поселке бахача наха оал, дружинникаша цика болх бар бахьан долаш зуламаш деш бола нах кIезигагIа хиларал совгIа, улицашкара санитарни порядок а тоаеннай, аьле. Дружинникаша новкъостал дар бахьан долаш поселке вахача Абдулкеримова ціенах бийсана, ха яхача хана, аьнна цIи цунна зе ца хулийташ йоаьй, дос ложжьадаь водаш къу лаьцав. Лоацца аьлча, тха дружинникаша бахача наьха сатем боабергбоацаш царна новкъостал а пайда а хургболаш дола цхьаккха гIулакх дитац теркал ца деш. Бийсан ха деш болчар балхата хьажа вIашагIъехкача рейдови бригадашка дакъа лоацаш дружинникаша.

Дружинникаша гучадаьха дуккха кхоачамбоацараш дIадахара цхьадола соцамаш даьд поселкови Совета исполкомо.

ЧIоагIа лоархIам болаш да дружинникашта юкъе кагий барашта нийсса боккхий нах а хилар. Нагахьа санна ха яха воккха саг-дружинник цхьацца бахьанца, е цамогаш хинна, е пенсех водаш дружинникий коллектива юкъера дIавоалаш хилча цо ший когаметта болх булургбола къонагIбарех саг оттаву. Иштта Октяьрьски ЩIей дездеча деношка со волча баьхкар Мусаевгар даи воIи. Дас аьлар, сай гIулакх воIага дIадала воал со, се болх булургбоацаш пенсех водандаь. ВоIо раьза а хинна дIаийцар даьтара «Дружинник» аьнна тIаяздаь цIе повязкеи значоки. Хіанз воI, Мусаев Денисолта, дика кхоачашдеш ва шийна тIадилла гIулакх.

Тхоай балха юкъе сона кхоачамбоацарех хеташ цхьадола гIулакхаш да. Хіанз а цхьаболча дружинникаша бизза лоархIам бац цу сий долча гIулакха. Хіаьта штабаша ерригaча дружинаца а къаьстта дружинникашца а боагIача тайпара болх лелабац. Партийни профсоюзни, комсомольски организацеша мабарра лоархIам бац дикагIа болча болхлоех дружинникий мугIараш шердара. Уж кхоачамбоацараш дIадахара беррига низ тIабахийта къахьегаш я хIанз новогрозненски поселкови Совета исполком.

И. МЕЖИРИЦКИЙ,
Гудермесски районерча Новогрозненски поселке общественни порядок лораеча дружина командир.

1959 шера 1 декабре республика районаша хьайбай продукташ паччахьалкхенга йохкараи дIаяларан шера йола план кхоачашъярах йола

СВОДКА

Районаш	Проценташ			
	дулх	шура	фуаш	тха
Саясановски	210	99	230	92
Ножай-Юртовски	194	138	345	121
Советски	169	74	107	39
Веденски	167	168	130	69
Курчалоевски	163	150	163	104
Шелковски	142	99	109	98
Каргалински	142	103	116	105
Первомайски	126	122	210	149
Наурски	117	101	94	97
Гудермесски	108	91	113	103
Ачхой-Мартановски	108	97	83	107
Грозненски	102	93	107	117
Наьсарен	98	106	86	113
Сунженски	89	100	101	121
Шалински	77	82	66	162
Надтеречни	76	87	156	143
Урус-Мартановски	76	89	69	118
гор. МагIалбик	73	91	87	117
гор. Грозный	71	93	—	—

ЙИСТЕЯЬННАЙ ФРАНЦУЗСКИ КОМПАРТЕ ЦК ПЛЕНУМ

ПАРИЖ, 10 декабрь. (ТАСС). Цигаший болх чакхбаькхар Французски коммунистически партеЦК Пленумо. Ладийгlачул тlехьагlа Пленумо йийцар «Юрташкарча хьала а болхлой классеи къахьегача ахархойи цхьоагlон а хьакъехьа» ФКП ЦК Политбюро члена Вальдека Рошеяь доклад, «Шиий хьашташ кхоачашдар духьа болхлой классо лоаттабеча къовсама хьажъехьа» ФКП ЦК Политбюро членалла кандидат волча Гюстав Ансара яь доклад, хlаьта иштта дукха ха йоаццаш Риме хиннача Европерча капиталистически мехкашкарча коммунистически партешкара бахьчача викалий теоретически конференце лакъа лоаццаш хиннача ФКП делегаце отчет а, тlакхха цу дешай хьакъехьа йоагlаш йола резолюцеш тlа а нийцар.

Вальдека Роше докладах лаьца тlанийцача резолюце тlа йоах хlанзарча хьало дlадех «цlаккха а ца хиннача тайпара чlоагlа вlаший кхота а бенна болхлошеи ахархошеи къовсам лоаттабелга. Царна чlоагlа эшаш ца шоашта бала бахьаш йола йоккха капитал юхатохар духьа, Алжирера тlом соцабар а машарца дахареи, герз дlадаккхареи, къамашта кортамукъале яккхареи политика лелаяр а духьа, парглато хилийтар, демократи юха оттаяр а кердаяккхар а духьа шоай цхьоагlо чlоагlъялар».

Гюстава Ансара яьча докладах лаьца тlанийцача резолюце тlа Пленумо тlахьийхар партийни организацеи беррига коммунисташи къахьегамхой барт-цхьоагlо чlоагlъяра, алапеш, пособеш, пенсеш лакхчар духьеи хlамай маьхаш тlадеттадалара а кхыча, тlехье во йолча йоккхийча капиталистически монополей политикана а духьалеи цар лоаттабеча къовсама майрра керте оттара.

Пленумо къоаблийр ФКП ЦК Политбюро члена Гюйо Раймона Европерча капиталистически мехкашкарча коммунистически партешкара бахача викалий теоретически конференце балха хьакъехьа а ца конференце Французски коммунистически парте делегаце бьча балха хьакъехьа а яь доклад. Резолюце тlа белгалду, «марксизма-ленинизма а пролетарски интернационализма а принципаш тешшаме лелаяра ларда тlа коммунистически партеша шоаш политически идеологически цхьоагlо йолаш хилар цlаькха а къьгта цу конференце хьахьекхалга».

Геттара сиха дегlаух Корейски Халкъа - Демократически Республике чкъаьрий промышленность. Соахка 682 эзар тонн чкъаьрий даьхад из болх беш болча наха. Хьатlадоагlача шера 2 миллион тонн чкъаьрий даха лерхI.

Сурта тlа: даьха чкъаьрий Іодоассадеш боахк.

Чо Ен Дина сурт. ЦТАК фотохроника.

США КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ СЪЕЗД ЛХАЕЛЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 11 декабрь. (ТАСС). Селхан Іурра укхаза хьайнйлай Америка Вlашагlкхийтача Штатий Компарте 17 съезд. Мехка массайолча моттигера вена 250 делегат ва съезде.

Съезда заседанеш къайлагlа еш я, аьлар Компарте викало корреспонденташка, хlана аьлча, хlанз США долча хьале съезде бахька делегаташ малаш ба хайча, уж шоаш болча балхара цlабахар а кхыдола халахетараш царна дар а кхерам боландаь.

Съезда кийчо яра комитета председателя Гэс Холла пресс- конференце аьлар, съездо дувца оттадаь дешаш да, машар бахьан лоаттабу къовсам, болхлошта духьаларча законашта духьал лоаттабу къовсам, негрий дош, 1960 шера деча хоржамий кампанена кийчо яр.

ЭЙЗЕНХАУЭРА ИНДИЙСКИ ПАРЛАМЕНТЕ ДАЬ КЪАМАЬЛ

ДЕЛИ, 10 декабрь. (ТАСС). Тахан Инде парламенте ше къамаьл деш США президента Эйзенхауэра аьлар: «Вокъонца тlахьожам а беш, берриганеша герз дlадаккхар вай хана динза даргдоаца хlама да. Шоай а шоай берий а кхоанен йоахко еча бlаьш миллионаш болча наха дlадеха из хlама массане юкъара а массанена ловш а долеи цхьаькха саг цхьаькха правительство шийна духьал яла могаргдоацеи гlулакх хинна дlаоттаргхиларах теш со».

Индийски парламента членашта ше къамаьл деш США президента Д. Эйзенхауэра белгалдаьккхар, мехкашта юкъе хlанз а вlаши цатешам латташ хилар. Из бахьан долаш «цхьанна правительствога мехкара торонаш ший халкъа болча пайдаэнга дlаяхийта йиш хилац. Бар пайда а боацаш, еча расходаша оттаяь я правительстваш», — аьлар цо.

Вlаши ца тешара духьал, дlаяхача ханна даьнна гlалаташ дувцара духьал даьнна вlашагlкхеталургдацеш вай?, аьнна хьаттар Эйзенхауэра. «Сай опыто тешаву со кхерам хиларо, вlаши ца тешаро, во дар хурда яхаш тешаш хиларо дукхха хlама хlалак де йиш хуртхиларах», — аьлар президента.

Іилманна эггара тlехьарча хана харагlдаьннараш дувцаш, Эйзенхауэра аьлар дерригача дуненна хlанз хьалхашка латта дош да: «Малагlча гlулаккхага дlадохийтарца Іилма толамаш?» «Адамаша хlара шера кхаш тlара дукхагlа ялат чуэцаргхиларахи» «уж кхаш кхы цlеша дузарг» ца хиларахи» ше тешаш хилар а дийца, президента аьлар: «Хьалха дlаяхача хана санна вахарах тешам байна вай берзш а цу берий бераш а хургдолаш ювца уйлаш, практика, политика дlахо а ла езаш дий вай, тlом а хинна нахи боахами хlалак дергда аьнна хеташ хила доагlий?»

Заседани дlайолалуш Эйзенхауэрга моаршал хьаттар Инде вице-президента Радхакришнана. Цо белгалдаьккхар халкъашта юкъерча гlулакхий цаI мара никъ ца хилар — вlаши юкъе дика гlулакхаши тешам болаш хилара никъ мара ца хилар.

Халкъа творчества ЦIен болх

Нохч-Гlалгlай халкъа творчества Цlенна хьалхашка латтараш чlоагlа лоархlам болаш декхараш да. Районашта гlалгlайн нохчийн меттала методикаца новкъостал делга да царех керттерадар.

Укх тlехьарча кхаь бетта дикка балхаш даьд халкъа творчества Цlен болхлоша. 60 саг чу а воагlаш иллеи халхарен ансамбль я цита вlашагlъелла. Занятешта вlалла тlехьа а ца бувлаш ансамбле дика дакъа лоацаш ба Абазатова Камета, Картоева Лейла, Чагаева Дошу, Зорич Валентина, кхыбараш а. Дукха керда иллеш Іомадаьд иллей кружоже дакъа лоацараша.

Доккха новкъостал даьд халкъа творчества Цlено Наьсарен районерча халкъа театра. Методисташа драматурген хороведенен урокаш еннай. Цул совгlа А. П. Чехова «Зоахалол», Ошаева «Іумар-Хьажа» яха пьесаш нохчийн гlалгlайн меттала яьхай.

Шалински районе художественни самодеятельноста болх чlоагlа во лелар. Цита вахаш ши бутт гарта ха яьккхай методиста М. Гайрбекова.

Хlанз дукха кагирхой ба халхарен иллеи кружожашка дакъа лоацаш. Къьстта дика тайп-тайпара халхараш дарца белгалбаьннаб М. Кадирова, В. Гарабцова. Г. Еминова.

Во латт художественни самодеятельноста гlулакх Веденски районе. Из болх тоабара оарцагlвоалаш вац Веданарча культура отдела заведующи нов. С. А. Асмаев. Халкъа творчества Цlен методист цига вахача гучадаьлар цхьаккха тайпара болх цига беш ца хиннилга. Цу гlулакхо хьахьокх нов. Асмаев ший балха сагота воацилга.

Дукха ба халкъа творчества Цlагlа хlанз мара болх бе ца болалуш композитораш, писателаш, поэташ. Царна практически новкъостал ду методисташа.

1960 шера композиторийн литературийн секцеш вlашагlйожа лерхI цига. Цу секцешка дакъа лоацаргда нн. Кулиева, Димаева, Шаргородске, иштта кхыбараша.

Укх гарггарча хана нохч-тlалгlай халкъа фольклор гулде лаьрхlаг халкъа творчества Цlен болхлоша.

Р. МАРХИЕВА.

Университета хьалхара заняти

Гудермеса машиннаькъа клуберча лекционни зале культура халкъа университета хьалхара заняти хилар. Гудермесски районе культура отдела заведующи волча нов. Кобзарева гулбеннарашта университет хьаеллараx къамаьл дир.

Цул тlехьагlа «ССКП XXI-ча съезда коммунистически общества саг кхевара оттадаьча декхарех» йола доклад йир ССКП райкома шоллагlча секретара нов. В. Шанина.

Чlоагlа терко а еш ладийгlар университете вlашагlкхийтараша Ерригсоюзни общества политически Іилмай кхетам дlабоаржабара йолча республикански отделене лектора нов. Аркадина яьча «Мишта лаьдугlа деза а, кхето еза а музыка» яхача лекцега. Лекци йийшар дикагlа болча композиторий-классикий музыкальни произведеней демонстраци а еш.

Университета лекцега ладугlа вlашагlкхийтар коммунистически къахьегамха бригада яха ца йиккха гlерташ болча бригадай членаш, советски интеллигенци, машиннаькъа а промышленни предприятей а болхлой, 10-ча классашкара дешархой. Цар дийхар каст-каста цlи хезача композиторех, художникех, классикай вахарах а цар балхах а лекцеш ешилга.

Н. ЗАЗДРАВНЫЙ.

Студенташа безаме концерташ увттаду

Нохч-Пlалгlай Паччахьалкхеи педагогически института клубе, нефтяной института художественни самодеятельноста коллективо оттадаь, доккха концерт хилар. «Сакъердаме сайре» аьнна цlи тиллар студенташа цу сайренах. Программах эрсийн нохч-гlалгlайн халхараш дар.

Нефтяной института ансамбла выступленеш йолаелар нохч-гlалгlай ансамбла халхарца. Чlоагlа хьожаш бар гулбеннеараш цу халхарга. Къьстта дика оттадир студенташа «говр. бьрей» халхар. Уж халхар даь йистебаьча духха ха дlаяхар тlоараш детташ. Гулбеннарашта чlоагlа дезаделар оттадаь концерт.

1957 шера эггара хьалха концерт оттадир нефтяной института студенташа. Каст-каста шоай сайренашка концерташ увттадора цар. Цхьабакъда, кулгалхо вацар цар. Укх шера бlаьстн института ерригача самодеятельноста кулгалдеш хилар керда общественни орган — клуба совет. Эггара хьалхарча дийнахьа денз нохч-гlалгlай ансамбла чlоагlа новкъостал дора цо. Халхара коллектива кулгалде вийхар республикански иллеи халхареи ансамбла солист Абдусаламов Султан.

Дlадахача дезача деношка доккхий концерташ увттаьд цар. Хlанз институте зачеташ дlалуш ба студенташ. Цхьабакъда, ансамбла болх а сецаш. Йоккха план я цар оттаяь.

Республика художественни самодеятельностага хьажа ди тlаккхоачаш латт. Дика кийчлуш ба уж цу денга. Цхьабакъда, цхьадола кхоачамбоацараш бахьан долаш болх тхона хетача тайпара чаккъалаш. Дукха ха яьккхай ансамбле мехкарий боацаш, хlаьта вlашагlкхийтта группа хlанз а йоацаш я. Институте эггара къегlа яр я тхо ансамбль. Клуба совето новкъостал ду, цхьабакъда, царга а ахча кlезига да. Костюмаш, шалташ, пезташ, иштта кхыдараш а дац.

Республика культурни вахаре дакъа лаца безам болаш ба нефтяной института студенташ. Цу къонача ансамбла новкъостал де деза.

А. ШАВКУТА,
нефтяной института студент.

Доттагlен сайре

Дукха ха йоацаш Ставропольски Советски партийни школе СССР халкъий доттагlен сайре хилар. Цига хьоашагlа бийхабар Нохч-Гlалгlай а Черсий - Балкхарой а АССР-ей, Къоаршой-Черкесий областереи викалаш. Сайрен программа юкъе яр «Семилетка хьалхарча шерара республика боахама толамаш 1960 шерара декхарашн» яхаш корта а болаш йола докладаш.

Вай республика толамаш тlадоагlача шерара декхараш дувцаш доклад йир ССКП Нохч-Гlалгlай обкома кхалнаьха отделе заведующе нов. Т. Эсенбаевас.

Цул тlехьагlа хилар тайп-тайпарча халкъий иллеш а олаш, халхар а оттадеш доккха концерт.

Концерте дакъа лоацаш яр Нохч-Гlалгlай Паччахьалкхен филармоне цlи хеза йола солистка Айдамирова Марьям. Чlоагlа тlоараш тохаш, раьза болаш ладийгlар гулбеннараша цо даьхача иллешка.

Шоллагlча дийнахьа Нохч-Гlалгlай АССР делегаци вlашагlкхийтар цу Советски партийни школе вай республикера дlабаха деша багlаш болча студенташца. Шоай дешарах дукха къамаьл дир студенташа.

— Тхона чlоагlа ловра, — аьлар цар, — практикаш вай республика районашка ухаргдолаш дола гlулакх вlаштlехьадаккхар, хlана аьлча тхона дикагlа бовзаргбар вай районашкара боахам.

Цул совгlа студенташа дийхар республика дикагlа болча къахьегамхой опыт ювцаш йола брошюраш республика юрта боахамах дола литературен школа библиотеке хьаухийтаргдолаш школа дирекцена вlаштlехьадоаккхилга.

А. МЯКИЕВ.

СТУДЕНТАША ИНВАЛИДАШТА КОНЦЕРТ ОТТАДАЬД

Дукха ха йоацаш Нохч-Пlалгlай педагогически училища студенташа концерт оттадир № 3 йолча Грозненерча госпиталерча инвалидашта.

Беззаме чакхдаьлар студенташа оттадаь концерт. Программах дар къамий халхараш иллеш. Гулбеннарашта къаьстта дукха дезаделар нохч-гlалгlай халхар.

Дег тlара баркал аьлар студенташта инвалидаша, хlаьта уж каст-каста шоаш болча бахкар а дийхар.

Б. АХМАДОВ.

ВЕДАНАРА „ГОСТИНИЦА“

Цlаккха йийлургьяц сона айса цига яьккха цхьа бийса. Бийса а бийса яр из...

Малх чубузаш латтар. Гаьна йоацаш лоамаш тlа лоа уллар. Шийло хьекхар гуйран мух. Баламаш вlашка а эза, Ведено райцентрз цхьан улицах воагlача сага духьаьл вахар со.

— Гостиница мичай укхаза? — аьнна, хьаттар аз цунга.

— Гостиница-м хац сона, кlалбисараша бийсаш йоахаш цхьа моттиг-м я укхаза, — аьнна велакъежар из. — Волле, аз дlавугаргва хьо.

Гонахьа карт а йоацаш, бlеха латтача коа чувийрзар сона хьалха вода къонах.

—Яр я-кх из гостиница яхар.

— Ай, цхьаккха вывеска а хlама а мичай укхаза!

— Вывесках-м фу це воаллар хьо, — аьлар цо, дlачувахача хьайна фу ту ховргда хьона, яхаш санна, цlенгахьа бlа а тесса, — хьайна бийса яккха моттиг хилча.

Сайна юхехьа йолча наlарах тата а даь, цlагlа чуваьлар со. Цу чу вар пхи-ялх саг. Іоховша гlаццаш а доацаш, маьнгеш тlа багlар уж. Царна кlаддада метташ малагlча материалах даьд ховргдацар микроскоп оттаяь хьежача а. Бlарахьежача саг унзарваллал бlехеиийрчеи дар уж.

— Гаташ хlана дадац шун метташ тlа?

— Гаташ-м доацаш а Іергдар тхо, дахчанца Іалашдоре, — аьлар саьнга латтача маьнге тlа йист ца хулаш ваьгlача зlамигача саго. — Оахоша цхьанахьара да а цена цlи ца йийзача, саг вац тхона из гlулакх де а.

— Саг вац тхона хий дахьаш а.

— Радио йий укх чу? — дlа-са хьежар со.

— Мича-а-а, — цхьатарра оаз яхийтар болхлоша.—Радио-м укх чу ма хилаялар, выключатель хинна. Лампа йоаеш а согаш а ток тохар кхераш хала хьувз тхо.

Цу ханна ниI техар.

— Малав укхаза керда тlавенар? — аьнна, цlагlа хьачухьежар йожкха саг.

— Со ва.

Йоккхача саго, сона тlа фу ювх а зувш, когашкара яьнна кертага кхаччалца бlарг а лекха, аьлар:

— Укх чу готта я. Волле дехьарча цlагlа.

Тхо чудахача цlагlа кхыметтел истол а дацар. Цхьа бlалг бехача корах шелал чуухар.

— Пишк еций укх чу?

— Пишк яц. Дехьарча цlагlарбараша цlи йийзача, йlайха хул.

— Цар из ца ювзе?

— Тlаккха шийла хул.

— Хlа, хlаьта, пайда бац укхан. Цхьа бийса фуннагI даь а яккха хьожаргва со, аьнна со Іовижар.

Дукха ха ялалехьа, кlаьдвалар кот а даьнна, тхьайсар со. Биткъача ша тlа а ваьнна се водаш санна, цхьа гlа дайра сона. Ша кагбала болабелар. Набарах цlогlа а тохаш, сомаваьлар со. Цlагlа шийла яр. Сона гонахь ухкараш ювргlаш тlа шоай полтош а ехка бадар. Хьал а гlетта, сайна полтув тlайиллар аз. Цу бийсанна, шеллуш, иттехза сомаваьлар со.

Іурра чехкка меттара уранйккхар со. Се барзкъаш тlалувхаш воаллаше уйла йора аз: «Веденски райПО председателга Идрисов Мазлакъга бакъахьа яр укх чу бийсаш яхийтача».

С. САИДОВ.

ВАХАРЕИ ДЕШАРЕИ БУВЗАМ ЧlОАГlЛУШ ЛАТТ

Дикка сакъердамегlа мел укх шера пионерски организацеи болх. 6-ча классе «Фу хов сона де?» яха сакъердаме сбор хиннай. Цига пионераша шоаш мишта шу оттаду, фу кийчде хов, дарба дара хьалхара дукха езаш, гимнастически, шахматни, волейбольни, иштта кхыча спортихи секцешка ухаргдолаш дешархой. Цудухьа дешархой дисциплина дика йолаш, вlаший доттагlал долаш хул. Школа команда городе баскетболехи, настольни теннисахи ловзарах цхьоагlа моттиг яьккхай.

Укх шера советски школашта хьалхашка латтараш чlоагlа лоархlам болаш декхараш да. Халкъа дешар эргадаьккхад, чlоагlлуш латт вахареи дешареи бувзам.

Грознерча 22-ча школе доккхий хувцамаш хиннаг укх шера. Сентябрь бутт боаш № 15 йолча юкъерча школера ворхI класс хьатехай тхо школах. Цунга хьежжа керда хьехархой а ба. Педсовета заседани а яь лаьрхlар 15-чеи 22-чеи школай дешархошта юкъера бувзам чlоагlбара кхетама болх айбе, аьнна.

Эггара хьалха комсомольски собрани хилар. Сакъердаме доклад йир ВЛКСМ обкома секретара нов. В. В. Голубовске. Доттагlен сайре хиннай. 15-ча школа дешархошца дакъа лоац ВЛКСМ комитете, дешархой комитете, дружина совете.

Дукха ба тха школе спорт чlоагlа новкъостал, иштта кхыдараш а хьахьекхар. 5-ча класса пионераша Советски конституцена хетаяь краеведически музее экскурси льй. Цул совгlа категlбаршта шефство а лелаю цар. Хlанз кастта хуржолча ёлжана игрушкаш е новкъостал а ду.

Бераша юкъера кхетама болх дукхагlа долча даькъе лелабу царна къахьетами кхыьега нахи безаргболаш. Цудухьа цу школе самообслуживани я. Школа юхкерча улицаш тlа гаьнйаш егlай. цар.

Къаьстта дика производстве болх бу 9-ча класса дешархошца, масала, ГрозНИИ лаборанташа Кирсановас, Лещевойс, Гладковас, токараша Зурабина, Яценко, фрезеровщика Моргунова, кхыбараша а.

Дукха ха йоацаш Дагестанерча школашка истори хьехаш бола хьехархой хиннаб тха школе. Исторически газетага, классал арахьарча балхашка хьежар уж. Цул тlехьагlа шоай говзалаш цlа-юха йийцар цар.

Укх бетта тха школе классни кулгалхой семинар хиннай. Цига 10-гlча «А» классни кулгалхочо нов. Колосас ший балха говзал ювцаш къамаьл дир. Пайдана йолаш дукха предложенеш дlа-юха тийлар цита.

Дукха ха йисаяц шоллагlа четверть йистеяла. Тха школа коллективо ший беррита низ тlабахийта болх бергба дешара ах шу дика чакхдаккхара.

Р. РУДЕНКО,
№ 22 йолча юкъерча школа завуч.

Керда „хьаьший“

Дукха ха йоацаш Грозне, Шолжа - йисте А. П. Чехова цlерагlча бе́ша зверинец хьадийлад. Укхаза да дунен массайолча миlангашкара оаккхарийн, оалхазараш, ахха хьайбаш.

Къьстта дукха ках хул 5 тонн дозал долча Хlинди мехкарча йоккхача пиллага хьожаш. Массанена а тамашийна хет шийлача ара юкъе латтача аьшка клеткашкара ломаш. Цхьабакъда, уж дlайхача мехкашкара оаккхарий вай мехарча шелалга даьннад. Шелал новкъа яц цар ховхача, кагийча кlоригашта а. Царна уллув латтача аьшка клетка чу я гаьнарча гlинбухера кlай ча, цунна-м шийла мел хила а дикагlа да. Оаккхарашка хьажа баьхкача нахага чlоагlа сакъердийташ да тайп-тайпара маймалаш. Зверинце оаккхарашка хьажа баьхкача наха бlаргагуртгьа нагахьа мара зверинце хулаш йоаца кенгуру, ягуар, иштта бlаргагуртда цlокъ, воатагар, тайп-тайпара чарч, борзлой, цогалаш, сьарч, иштта кхыдола оаккхарийн оалхазараш.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

14-ча декабре: 7.20 — «Дина хьехамех теша мегаргдий» — беседа (эрсий меттала); 8.20 — «Дукхагlа уйла е школьникаш физически кхебара» — беседа (нохчий меттала); 8.35 — «Шерра юкъе доаржаде хьажжкlаш кхееча зеденнар» — беседа (гlалгlай меттала); 8.50 — Хоамаш передачай программен; 9.00 — СССР-а халкъий музыка; 17.00 — «Къахьегама профсоюзни законаш телхадерашца лоаттабеча къовсаме» — беседа (эрсий меттала); 17.20 — «Инженер Плиев Султан» — очерк (гlалгlай меттала); 17.35 — Нохчийн гlалгlайн ашараш; 18.00 — «Болхлой кхалсага сий» — передача; 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «В. Гагановайна тlехьаэттараш» передача — (нохчий меттала); 19.20 — Керда хоамаш (нохчийн гlалгlайн метташка).

15-ча декабре: 7.20 — «Грозненский рабочий» — газета обзор; 8.20 — Керда хоамаш (нохчий меттала); 8.35 — «ВорхI шера план ханал хьалха кхоачашъеча» — передача (гlалгlай меттала); 8.50 — Хоамаш передачай программен; 9.00 — концерт; 17.00 — «Совгlат» — дувцар (эрсий меттала); 17.20 — «Агитаторашн — социалистически яхьаш вlашагlтохархой» — передача; 17.30 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала); 17.40 — Халкъа турпалах ашараш; 18.00 — «ССКП ЦК Пленума сийна» — передача; 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.45 — Даьштен ноаноштен передача (нохчий меттала);

16-ча декабре: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.35 — Советски Союзерен доазол дехьареи хоамаш (гlалгlай меттала); 8.50 — Хоамаш передача . программен; 9.00 — концерт — очерк; 17.00 — «Оаха болх а бу, деша а деш» — передача (эрсий меттала); 17.20 — Литературни передача (гlалгlай меттала); 17.35 — Халкъа ашараш; 18.00 — Нефтянойн химически промышленноста болхлошта передача; 18.20—Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — Юртбоахама болхлошта передача (нохчий меттала); 19.20 — Керда хоамаш (нохчийн гlалгlайн метташка).

Редактор
М. К. ЛЬЯНОВ.

ПЕРОШТА ВОДЖ ЕТТАШ

Шоай правительствоца гlар-тата доацаш бах турецки журналисташ. Журналисташа даь гlулакх, мелла зlамига из дале а, Іалальмате чlоагlа теркалду правительства. Шоай вlаши юкъера безам укх тайпарча къамаьлашца буъ цар:

— Цlаькха а турецки Іаьдала дуцьала критика яьй шун газета тlа туркий моастагlий воlо? — яхаш хетт кхыча мехкашцарча гlулакхий министерстверча чиновника газета редакторга.

— Фу даьд цига, — йоах редактора юха, — иззамо гунахьа доацача къамаьло а вугий саг вгlаз? Оаха яздаьр мехка школаш ца тоъзрах да. Даьла ма вий цу гlулакха теш, цхьабакъда оаха аьннар, цlена бакъдар-м да.

— Цу гlулакха юкъе кхоалагlвар тешал ца а утттавеш саца хьо! Далла гунахьа долаш хlама дац цига. Цул совнагlа хlанз укх сахьате тешаш боацаш а тарлургда вай. Полицейски участке кхоачавелахь из статья язъяь автор.

— Статья язъяьр со ва...

— Язъяьче аз аьннача моттиге веллахь.

Цу тайпара хул кхыча редакцешца деш дола къамаьлаш а. Цхьабакъда, бехкаш тайп-тайпара хул: журналисташ лувцаш чубехк кхыча мехкашкарча компанеша тоlаяь йоаллаю къаман промышленность дегlайолаелга, Іалальмате дукха тlема гlулакхашка дlаухийташ дола ахча кlезигделга, американо-турецки гlулакхашта юкъе «шийла талгlеш» хилар цар дувцарах. «Ши духьа никъ лелабу шаха» аьнна корта а болаш статья кепа теха араякхар бахьан долаш дукха ха йоацаш турецки судо бехке а баь чубехкар кlиранна цкъазза арадувлача «Акис» яхача газета редактор Алтуган цун болхло Авджиоглун. Турецки Фемидарс, бехк меллаб а хьежа, соцам бир, ирански шахах ца доагlа хlамаш яздарах журналисташта 210 дин-бийсеи набахта яккха ха тоха еза аьнна: хlара перонна 105 дн-бийса.

Грипп яха лаьзар даржаш санна, журналисташта дукха судаш е йолаеннай Турце. Газетий болхлошта судаш яь чакхъяьннай Анкаре, Измире, Мерсине. Стамбуле цкъа дувцаш 26 журналиста дош дийцар. Дукхагlа йола судаш къайлагlа еш я: нахага дlахойташ яц уж. Из кхетадеш а да — «хортамукъача дуненна» хьалхле лелаераш шоаех лоархlаш ма бий хlанзарча Турце даьй.

Дунен халкъашта юкъерча гlулакхех лаьца язду

Безаме хlамаш пайдана долча хlамашца чlоагlа тардеш хилар лоархI мотт сона турецки Іаьдало журналисташта еча судех. Пайдана гlулакхаш лоархI, бакъдар язделга хlанз а дицдаланза бараш унзарбахарах а кхерабарах а. Агрессивни блокашта юкъе доккха дакъа лацара тlехьа лелаеча Турце политика сийна харц гимнаш вlашагlъехкаш лелараш дукхагlа беза цига.

Гlодаш деттилга безаме гlулакх лоархI доал деча гlозараша: «гlалат» мел ваьнначунгара доахаш да уж. Ахчанца доккха гlод техад «Демократ-Измир» яхача измирски газета даьна Дювендженаи редактора Бакшикаи. Массаза а телаш йола йоал санна гlодаш теех «Ватан» яхача газета болхлоша. Дикка къийцкъазза арадувлача «Акис» яхача турецки экономика журналисташкара йоахача ясакхо чlоагlъяра новкъостал дерца мотташ-м бац Анкарера бараш?!

Моллагlча хьаькъал долаш волча сага а санна, хала да Турце журналисташта.

Иштта шоаш боллашехьа а Іоттар ца йича Іац уж. Правительства духьал доаха гlулакхаш леткъадеш «Ватан» яхача газето укх деношка яздора:

— Демократически партега доал дахачул тlехьагlа хьалхагlа меджлисе баха йиш йоацаш соцабир журналисташ. Цул тlехьагlа губернаторство чуйолча цlеношка чубаха йиш йоацаш никъ бийхкаб царна. Цул а тlехьагlа школашка аха бокъо ялаьнзар царна. Хlанз библиотеке а ахийтац уж. Цу тайппара, деррига наькъаш дехкаш латт журналисташта. Цхьабакъда, тхо, журналисташ, шек дац, хlана аьлча демократически партега доал мел долча хана набахта долха наькъаш массаза а дийлла да тхона.

Турецки журналисташ шек баргбоацаш хилар хьахьокх «Ак баба» яхача сатирически журнала тlа бег боахаш даккхьаьча сурташа. Цу тlа диллад турецкин американскин байракхаш тlа а ягlаш, дола доккхача каша сурт.

— Малав цига дlавелла воаллар? — аьнна хаттар а даь, жоп лу журнало:

— Турецко - американски доттагlал да.

Во дац сурт-ийт-м! Сакъердам беш да...

Мичча бесса из дале а, Турцера полицейски водж духхагlча хана лоархlаяц журналиста перох, художника кистах!

Н. ХОХЛОВ.

ХАОТТАМ

13—16 декабрга кхаччалца, юкъюкъе лоа а делхаш, шийла ха латтаргья. Боарамал тlех ца боалаш гlийло хьекхаш мух хургба. Бийсанна 10—15 градусага кхоачаш а дийнахьа 7—12 градусага кхоачаш а шеллал хургья.

Грозненски гидрометбюро.

Хlана яхкац телефонаш-автоматаш?

Телефонаш-автоматаш кхоачамбалла ца хилар бахьан долаш дукхха новкъарлонаш хул Октябрьски районе бахача наха. Ленина улица кхоачалучара деиз цхьаккха а автомат яц районе бодача новкъа.

Дукха ха йоацаш цхьа саг лозьяча хана гаргга телефон ца хиларах Іуйранна мара «Скорая помощь» еха вlаштlехьадаланзар.

Эггара хьалха телефонаш-автоматаш оттае еза 12-ча участке, лакхерчеи лохерчеи 56-ча участкашка, 30—35 участкашка, коммунальни боахама контора юхье. Бувзама управлене гlулакх да из.

И. ЛЮЛЯКИН,
милице старшина.

НОВКЪОСТИЙ!

1960 шера хlанззе а язле

„СЕРДАЛО“

яхача республикански газета.

Газет арадувл гlалгlай меттала кlиранна шозза.

Газета язвалара мах:

Шера — 20 соми 80 кеп.
6 бетта — 10 соми 40 кеп.
3 бетта — 5 соми 20 кеп.

Сихагlа язле „СЕРДАЛО“ яхача газета.

Городе Грозне, Рубежни улицах, 8 вахаш волча Чернявский Дмитрий Федоровича суде деннад гор. Грозне 2-гlча Военни улицах, 21, квартира 17 яхаш йола Чернявская Мария Ивановна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне, Ленински района 1-ча участка халкъа судо.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цlерахча кинотеатре

Йоккха зал—«Къона хьаьрахо».
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

Зlамига зал № 1—«Къона хьаьрахо».
Долалу — 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

Зlамига зал № 2 — Берий сеанс—«Іу». Долалу 9.

«Къаьна говра баьрн».
Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.

Зlамига зал № 3 — Берий сеанс — «На графских развалинах».
Долалу: 9.15, 11.15.

«Цун тlехьеь». Долалу: 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

14 декабре — «Укх дунен тlа низбараш».

«Родина» яхача кинотеатре.

Берий сеанс — Мультипликация — «Пахта — Ой».
Долалу 9.

«Къаьна говра баьрий». Долалу: 8.30, 12:25, 4:20, 6, 9:50:

«Хованщина». Долалу: 10.10, 2.05, 7.40.

Городе Грозне, Старопромыслащкарча Иванова городоке цlен № 21, квартира 6 вахаш волча Таценко Юрий Ильича суде деннад Грозне, Сталински района Подгорни хуторе, 41 яхаш йола Таценко Клавдия Павловна ше йитарах дола дош:

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23: редактора зам. — 2-07-01: бехктокхама секретара — 2-25-72: Корректорске — 2-30-91 партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72:

СФ03670 1918 шерарча 11-ча августа цlерагlа йола типографи. Нохч-Гlалгlай АССР г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Заказ № 7468.